

**ZPRÁVA O PLNĚNÍ
NÁRODNÍHO PROGRAMU REFOREM
ČR**

2008 - 2010

OBSAH

OBSAH	2
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	4
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	6
I. ÚVOD.....	7
II. VÝVOJ ČESKÉ EKONOMIKY	9
III. MAKROEKONOMICKÁ ČÁST.....	16
IG 1 Zajistit hospodářskou stabilitu pro udržitelný růst	20
IG 2 Zajistit hospodářskou a fiskální udržitelnost jako základ pro zvýšení zaměstnanosti	21
IG 3 Podporovat efektivní rozdělování zdrojů zaměřené na růst a zaměstnanost.....	22
IG 4 Zajistit, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a růstu.....	22
IG 5 Podporovat větší soudržnost mezi makroekonomickou a strukturální politikou a politikou zaměstnanosti	23
IG 6 Přispívat k dynamickému a řádnému fungování HMU	23
IV. MIKROEKONOMICKÁ ČÁST.....	24
IG 7 Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje, zejména ze strany soukromého sektoru.....	24
IG 8 Usnadnit inovace ve všech podobách	26
IG 9 Usnadnit zavádění a efektivní využívání informačních a komunikačních technologií a vybudovat všem přístupnou informační společnost	27
IG 10 Posílit konkurenční výhody průmyslové základny	27
IG 11 Podporovat udržitelné využívání zdrojů a posilovat vzájemné působení mezi ochranou životního prostředí a hospodářským růstem	28
IG 12 Rozšířit a prohloubit vnitřní trh	29
IG 13 Zajistit otevřené a konkurenceschopné trhy uvnitř i vně Evropy a využívat výhod globalizace	31
IG 14 Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí a podpořit soukromou iniciativu prostřednictvím zlepšení právních úprav	31
IG 15 Propagovat podnikatelskou kulturu a vytvořit prostředí podporující malé a střední podniky ...	32
IG 16 Rozšířit, zlepšit a propojit evropskou infrastrukturu a dokončit schválené prioritní přeshraniční projekty	34

V. ČÁST ZAMĚSTNANOST	35
IG 17 Provádět politiky zaměstnanosti.....	36
IG 18 Podporovat celoživotní přístup k práci	37
IG 19 Zajistit inkluzivní trhy práce, zvýšit přitažlivost práce a zajistit, aby se osobám hledajícím zaměstnání, včetně osob znevýhodněných, a neaktivním osobám vyplatilo pracovat	37
IG 20 Zlepšit přizpůsobování se potřebám trhu práce	38
IG 21 Podporovat flexibilitu kombinovanou s jistotou zaměstnání a zmírnit segmentaci trhu práce s náležitým přihlédnutím k úloze sociálních partnerů	40
IG 22 Zajistit vývoj nákladů na pracovní sílu a metody stanovování mezd podporující zaměstnanost	40
IG 23 Zvýšit a zkvalitnit investice do lidského kapitálu.....	40
IG 24 Přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy novým kvalifikačním požadavkům	43
VI. VAZBA NPR A OPATŘENÍ FINANCOVANÝCH ZE SF EU	45

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CRM	Centrální registrační místa
CEFIF	Centrum fiktivních firem
CIP	Rámcový program Konkurenceschopnost a inovace (Competitiveness and Innovation Programme)
EA	Eurozóna (Euro Area)
EACI	Výkonná agentura pro konkurenceschopnost a inovace (Executive Agency for Competitiveness and Innovation)
ECVET	Evropský systém přenosu kreditu v odborném vzdělávání (European Credit System for Vocational Education and Training)
EIB	Evropská investiční banka (European Investment Bank)
EIF	Evropský investiční fond (European Investment Fund)
EIS	Evropské inovační skóre (European Innovation Scoreboard)
EPO	Evropský patentový úřad (European Patent Office)
EQF	Evropský kvalifikační rámec (European Qualifications Framework)
ERA	Evropský výzkumný prostor (European Research Area)
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund)
ERM II	Evropský mechanismus směnných kurzů (Exchange Rate Mechanism II)
ERTMS	Evropský systém řízení železničního provozu (European Rail Traffic Management System)
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
ESFRI	Evropské strategické fórum pro výzkumnou infrastrukturu (European Strategy Forum on Research Infrastructures)
ETAP	Program podpory environmentálních technologií (Environmental Technologies Action Plan)
EURES	Evropské služby zaměstnanosti (European Employment Services)
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen (Harmonised Index of Consumer Prices)
HMU	Hospodářská a měnová unie
ICT	Informační a komunikační technologie
IG	Integrované hlavní směry (Integrated Guidelines)
ILO	Mezinárodní organizace práce (International Labour Organisation)
INOTECH	Strategie inovačních technologií v dopravě
ITS	Inteligentní dopravní systémy a služby (Intelligent Transport Systems and Services)

JIM	Jednotné inkasní místo
JSDI	Jednotný systém dopravních informací
MiFID	Směrnice o trzích finančních instrumentů (Markets and Financial Instruments Directive)
MSP	Malé a střední podniky
MTO	Střednědobý rozpočtový cíl (Medium Term Objective)
NDIC	Národní dopravní informační a řídicí centrum
NPR	Národní program reforem
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Územní statistická jednotka (Nomenclature Unit of Territorial Statistic)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OP	Operační program
OZE	Obnovitelné zdroje energie
p.b.	Procentní body
PPS	Standard kupní síly (Purchasing Power Standard)
RIA	Metoda hodnocení dopadů regulace (Regulatory Impact Assessment)
RIS	Říční informační systém
ROP	Regionální operační program
RVP	Rámcový vzdělávací program
SCP/SIP	Akční plán k udržitelné spotřebě a výrobě a udržitelné průmyslové politice (Action Plan on Sustainable Consumption and Production and Sustainable Industrial Policy)
SII	Souhrnný inovační index (Summary Innovation Index)
ŠVP	Školní vzdělávací program
TEN-T	Transevropské dopravní sítě (Trans-European Transport Network)
UNIV	Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby pro dospělé
USPTO	Úřad patentů a ochranných známek Spojených států (United States Patent and Trademark Office)
VaV	Výzkum a vývoj
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organisation)

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

<i>Tab. 1. Rozklad relativní ekonomické úrovně.</i>	11
<i>Tab. 2. Protikrizová opatření pro léta 2009 – 2010.</i>	17
<i>Tab. 3. Dopad přijatá úsporných opatření na státní rozpočet na rok 2010.</i>	19
<i>Tab. 4. Výdaje státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace na rok 2010 s výhledem na léta 2011-2012.</i>	25
<i>Tab. 5. Přehled programů v rámci OPPI.</i>	26
<i>Tab. 6. Vývoj hrubého podílu OZE na výrobě elektřiny.</i>	29
<i>Tab. 7. Výdaje Státního fondu dopravní infrastruktury.</i>	34
<i>Tab. 8. Earmarking.</i>	46
<i>Graf 1. Reálný růst HDP (meziroční růst v %).</i>	9
<i>Graf 2. Spotřebitelské ceny (meziroční růst v %).</i>	9
<i>Graf 3. Zaměstnanost (meziroční růst v %).</i>	10
<i>Graf 4. Běžný účet / HDP (v %).</i>	10
<i>Graf 5. Relativní ekonomická úroveň v paritě kupní síly (v %).</i>	11
<i>Graf 6. Příspěvky ke změně relativní pozice ČR k EA 12 (průměrná roční změna v p.b.).</i>	11
<i>Graf 7. Hodinová produktivita práce (relativní úroveň v paritě kupní síly vzhledem k EA12 a EU27 v %)</i>	12
<i>Graf 8. Jednotkové náklady práce (relativní úroveň vzhledem k EA12 a EU27 v %).</i>	12
<i>Graf 9. Využití práce (relativní úroveň počtu odpracovaných hodin na obyvatele vůči EA12 a EU27 v %).</i>	13
<i>Graf 10. Podíl obyvatelstva v produktivním věku (15-64) na počtu obyvatel celkem (v %).</i>	13
<i>Graf 11. Průměrná roční odpracovaná doba (v plném úvazku v hodinách).</i>	14
<i>Graf 12. Míra participace (podíl pracovní síly na počtu obyvatel ve věku 15-64 let).</i>	14
<i>Graf 13. Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15-64 let).</i>	14
<i>Graf 14. Míra nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných na pracovní síle).</i>	15

I. ÚVOD

Reformní agendu, stanovenou Národním programem reforem ČR pro léta 2008 - 2010, stejně jako celý hospodářský život ČR, silně ovlivnila celosvětová hospodářská krize. I přes předchozí příznivý makroekonomický vývoj neměla tuzemská ekonomika coby ekonomika malá, vysoce otevřená a exportně relativně úzce profilovaná, reálnou šanci uniknout bezprecedentnímu globálnímu hospodářskému útlumu od konce 2. světové války. Blížící se pokles českého hospodářství naznačovaly již ve 4. kvartále r. 2008 rapidně klesající hodnoty nových objednávek zejména průmyslové produkce, jež hraje ve struktuře českého vývozu klíčovou roli. Trend byl záhy potvrzen reálným poklesem produkce. Od poloviny 4. kvartálu r. 2008 docházelo k opakovaným meziměsíčním poklesům průmyslové výroby dosahujícím téměř 10 % a v lednu 2009 byla již průmyslová výroba meziročně o 23,3 % nižší.¹ Obrat zahraničního obchodu pak v 1. pololetí roku 2009 dosáhl dosud největšího propadu v historii ČR. Pokles obratu zahraničního obchodu ČR činil v porovnání s 1. pololetím roku 2008 20,3 %, když vývoz klesl o 19,2 % a dovoz o 21,5 %.

S ohledem na relativně konzervativní investiční strategie tuzemských komerčních bank nebyly tyto zasaženy záplavou toxických aktiv, jako tomu bylo ve Spojených státech či některých členských zemích EU. Očekávané nedobré a dále se zhoršující výkony zahraničního obchodu ČR a výrazná volatilita na mezinárodních trzích však sehrály zásadní roli při přehodnocování rizika ze strany komerčních bank, a to jak vůči klientům, tak na mezibankovním trhu. Citelný pokles zaznamenalo zejména provozní úvěrování, zpřísnění úvěrových podmínek po průmyslu pocítil také sektor stavebnictví.

Ve 4. kvartále roku 2008 vstoupila česká ekonomika do recese, v níž technicky setrvala po dobu dvou kvartálů, když růst za 2. čtvrtletí 2009 činil 0,1 %. Za rok 2009 patrně české hospodářství zaznamená pokles ve výši cca 5 %. Tento hospodářský vývoj koreluje jak s citelným nárůstem nezaměstnanosti, tak s vymizením inflačních tlaků. Vyhlídky na oživení jsou úzce spjaty s oživením na zahraničních trzích, především na trzích významných obchodních partnerů v rámci Evropské unie, zejména Spolkové republiky Německo. I při potenciálním oživení zmíněných trhů však nelze zcela vyloučit opětovné upadnutí české ekonomiky do recese, a to zejména s ohledem na odeznění sezónních prací a časovou prodlevu, s níž tuzemská ekonomika reaguje na dění na odbytových trzích.

V reakci na hospodářskou krizi byla vládou 8. ledna 2009 ustavena Národní ekonomická rada vlády, jež vypracovala balík protikrizových opatření s cílem zejména udržet zaměstnanost cestou snížení nákladů práce a alespoň částečně kompenzovat ztížený přístup podnikatelů ke zdrojům financování. O těchto protikrizových opatřeních byly instituce Evropské unie průběžně informovány. Protikrizová opatření byla mj. prezentována představitelům Evropské komise a hospodářským a sociálním partnerům u příležitosti monitoringu protikrizových opatření v rámci takzvané „lisabonské mise“, jež se konala v Praze dne 13. července 2009. Vstup části protikrizových opatření v platnost byl do jisté míry zkomplikován vyslovením nedůvěry druhé vládě premiéra Topolánka, po němž následovalo hledání širší politické shody nad konkrétní podobou souboru protikrizových opatření.

¹ Zdroj: ČSÚ, není-li uvedeno jinak.

Odpovědný přístup musely instituce prokázat také s ohledem na zhoršující se stav veřejných financí, způsobený hospodářským poklesem. Bylo přistoupeno k modifikaci řady zákonů, souvisejících jak s příjmovou, tak výdajovou stranou rozpočtu. Zásadních změn oproti původně zamýšlené konstrukci doznal též vládní návrh státního rozpočtu pro r. 2010. Tzv. úsporný balíček je veden snahou co nejméně podvázat hospodářský růst v důsledku fiskální restrikce, byť na první místo pochopitelně klade nutnou konsolidaci veřejných financí.

Záměrem této zprávy je vedle samotného monitorování pokroku v rámci agendy strukturálních reforem též vyjasnit vztahy mezi protikrizovými a úspornými opatřeními, prováděnými vládou a Parlamentem ČR ve snaze o adekvátní odpověď na nelehkou hospodářskou situaci.

Zpráva byla opakovaně konzultována s hospodářskými a sociálními partnery, jejichž cenné postřehy a připomínky byly do zprávy dle možností průběžně zapracovávány.

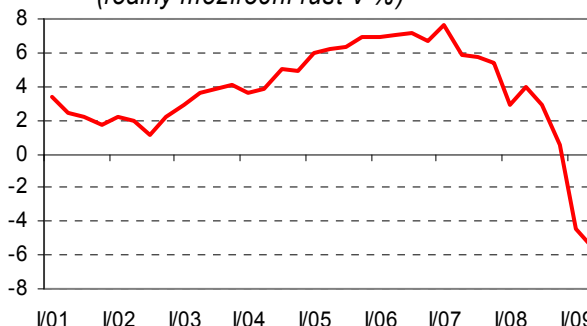
II. VÝVOJ ČESKÉ EKONOMIKY

Současný stav české ekonomiky.

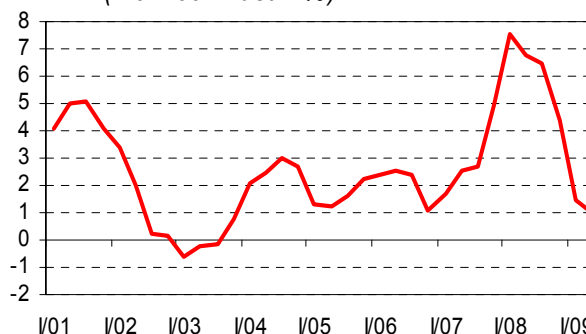
ČR v letech 2005 až 2007 procházela obdobím příznivého ekonomického vývoje. Světová finanční krize a bezprecedentní propad světové poptávky stáhly do recese i ekonomiky našich hlavních obchodních partnerů. Finanční krize se v ČR projevuje importovanou nedůvěrou finančních trhů (zvýšení spreadů, omezení poskytovaných úvěrů bankovními institucemi).² Poklesy vnější a související investiční poptávky pak způsobily od 4. čtvrtletí 2008 i recesi české ekonomiky. V roce 2008 byla dynamika HDP ve výši 2,5 % nižší než růst potenciálního produktu (sezónně upraveno). Ve 4. čtvrtletí 2008 růst dosáhl meziročně 0,5 % (-1,3 % mezičtvrtletně) a v 1. a 2. čtvrtletí 2009 činil meziroční růst -4,5 % a -5,5 % (viz graf č. 1).³ Za 1. čtvrtletí 2009 pak činil růst -4,8 % a za 2. čtvrtletí 0,1 %. Předstih tempa ekonomického růstu ČR před tempem Evropské unie jako celku se však udržel, proces reálné konvergence tak pokračoval a ekonomická úroveň ČR měřená HDP na obyvatele v PPS⁴ se ve vztahu k průměru EU27 stále zvyšuje. Nositelem růstu v roce 2008 byla převážně zahraniční poptávka, v posledním čtvrtletí byl však příspěvek zahraničního obchodu k růstu záporný (-2,1 p.b.). Zhoršení směnných relací v roce 2007 vedlo k nižší dynamice reálného hrubého domácího důchodu než HDP, v 1. čtvrtletí 2009 byly směnné relace naopak kladné. Tempo růstu potenciálního produktu se vlivem reálného vývoje zpomalilo až k cca 3,0 %. V 1. čtvrtletí 2009 se produkční mezera dostala do záporných hodnot a současná pozice české ekonomiky je dána cca 5% zápornou produkční mezerou při vrcholu růstového cyklu ve 4. čtvrtletí 2007.

V roce 2008 dosáhla průměrná roční míra inflace na bázi HICP⁵ 6,3 %. Příspěvek administrativních opatření⁶ činil přitom

Graf 1. HDP
(reálný meziroční růst v %)

Graf 2. Spotřebitelské ceny
(meziroční růst v %)

² Spread – rozpětí mezi nákupním a prodejním kurzem.

³ Není-li uvedeno jinak, jsou grafy a tabulky v části II. (Vývoj české ekonomiky), resp. III (Makroekonomická část) převzaty od Ministerstva financí ČR.

⁴ Standard kupní síly (Purchasing Power Standard – PPS) je měnová jednotka, v níž se navzájem vyrovnávají rozdíly mezi kupní silou jednotek národních měn členských zemí EU podle stavu po jejím rozšíření k 1.1.2007 na EU27.

⁵ Harmonizovaný index spotřebitelských cen (Harmonised Index of Consumer Prices – HICP).

⁶ Administrativními opatřeními je chápáno zvýšení snížené sazby DPH, zavedení poplatků ve zdravotnictví, zvýšení regulovaného nájemného a dalších regulovaných cen v oblasti bydlení.

1,7 p.b. Podobně jako v jiných ekonomikách EU začala inflace v souvislosti se silným poklesem světových cen energií a potravin od počátku roku 2008 zpomalovat a v září 2009 byla meziroční míra inflace nulová. Dlouhodobě je inflace tažena zejména náklady na bydlení.

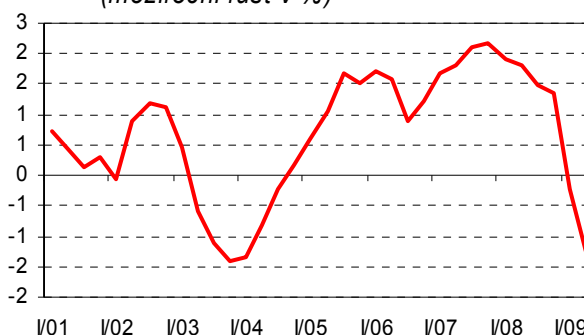
Důsledky recese se projeví bezprostředně i na trhu práce. Pozitivní trend růstu zaměstnanosti spojený s růstem HDP i institucionálními opatřeními, jež byl zaznamenáván od 4. čtvrtletí 2004, se na konci roku 2008 obrátil.

Za rok 2008 vzrostla celková zaměstnanost v průměru o 1,6 % při nepatrném snížení míry ekonomické aktivity o 0,2 p.b. (15–64 let) na 69,7 % a růstu míry zaměstnanosti (15–64 let) o 0,5 p.b. na 66,6 %. Za 1. a 2. čtvrtletí 2009 se zaměstnanost snížila o 1,1 %, resp. o 0,4 %, přičemž meziročně byla ve 2. čtvrtletí 2009 nižší o 1,1 %

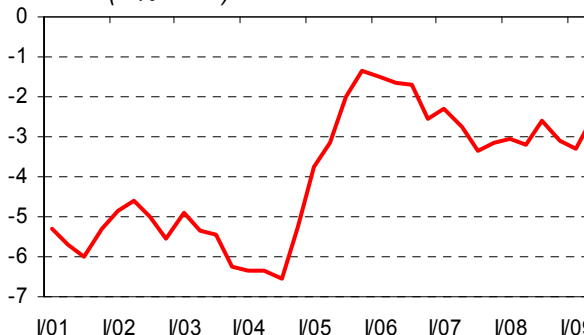
Mezinárodně srovnatelná míra nezaměstnanosti⁷ (snižovala se od 1. čtvrtletí 2004) dosáhla minima 4,2 % ve 2. čtvrtletí 2008. Průměrná míra nezaměstnanosti činila v roce 2008 4,4 %. Ve 2. čtvrtletí 2009 se míra nezaměstnanosti zvýšila na 6,5 %, což představuje meziroční nárůst o 2,1 p.b.

Vnější ekonomická rovnováha, jež je posuzována podle běžného účtu platební bilance, zaznamenala v letech 2005 až 2008 oproti předchozím rokům výrazné zlepšení v důsledku rostoucího přebytku obchodní bilance. Na silný růst českých exportů příznivě působil příliv přímých zahraničních investic v předchozích letech i vstup ČR do Evropské unie. V roce 2008 dosáhl deficit běžného účtu 3,1 % HDP při přebytku výkonové bilance 5,0 % HDP. Hlavním zdrojem deficitu běžného účtu se stala bilance výnosů, tzn. čistý odliv prvotních důchodů ve formě mezd, repatriovaných a reinvestovaných zisků a úroků do zahraničí. Toto se potvrdilo i ve 2. čtvrtletí 2009, kdy se deficit běžného účtu mírně zlepšil na 2,6 % HDP při přebytku výkonové bilance 4,9 %.

Graf 3. Zaměstnanost
(meziroční růst v %)

Graf 4. Běžný účet
(v % HDP)

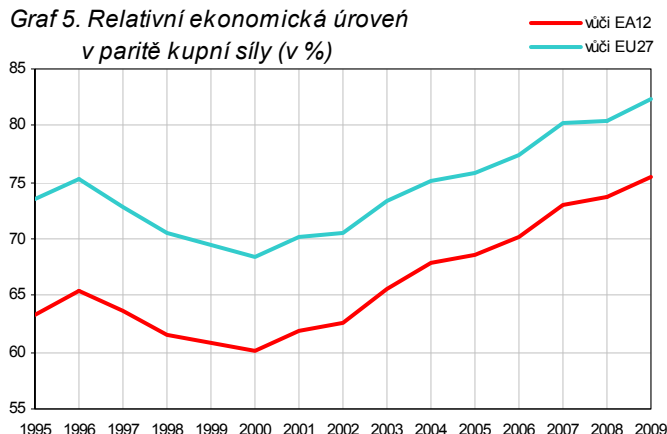

⁷ Dle standardů Mezinárodní organizace práce, ILO.

Relativní ekonomická úroveň, její rozklad a dopad hospodářské recese.

Reformy obsažené v Národním programu reforem ČR 2008-2010 mají napomoci urychlit proces reálné konvergence⁸ české ekonomiky k průměrné úrovni ekonomik zemí EU27. Česká ekonomika rostla v posledních letech podstatně rychleji oproti průměru ekonomik Evropské unie. Za období let 2000 až 2008 dosáhla průměrného tempa růstu 4,3 % proti 2,0 % v zemích EU27 a 1,7 % v EA12.⁹ Relativní úroveň výkonu české ekonomiky na obyvatele vůči EU27 měřená paritou kupní síly se ze 68,5 % v roce 2000 zvýšila v roce 2008 na úroveň 80,4 %. Probíhající globální hospodářská krize bude mít dopad na ekonomickou úroveň všech zemí EU. Lze však očekávat, že při hlubším poklesu EA12 a EU27 bude česká ekonomika i nadále konvergovat (viz graf č. 5). Relativní pozici ČR lze podle principů růstového účetnictví dezagregovat na pozici v hodinové produktivitě práce a ve využití práce, měřeném v počtu odpracovaných hodin na 1 obyvatele (viz tabulka č. 1).¹⁰

Graf 5. Relativní ekonomická úroveň v paritě kupní síly (v %)

Tabulka 1. Rozklad relativní ekonomické úrovně

	EA12 = 100			EU27 = 100		
	2002	2007	2009	2002	2007	2009
Ekonomická úroveň	62,5	73,0	75,5	70,4	80,2	82,3
Produktivita práce hodinová	46,8	53,7	56,1	55,2	61,6	64,2
Využití práce	133,6	136,0	134,5	127,6	130,2	128,1
Průměrné odpracované hodiny	120,0	121,6	120,9	114,0	116,6	115,8
Míra nezaměstnanosti	101,2	102,4	103,4	101,9	102,0	102,9
Míra participace	103,5	98,2	98,1	102,5	98,7	98,6
Demografický faktor	106,3	108,5	108,2	105,6	107,2	106,8

Využití práce lze dále rozložit na vliv průměrného počtu odpracovaných hodin, míry nezaměstnanosti, ekonomické aktivity a demografický faktor, tj. strukturální podíl počtu obyvatel v produktivním věku 15–64 let a populace.

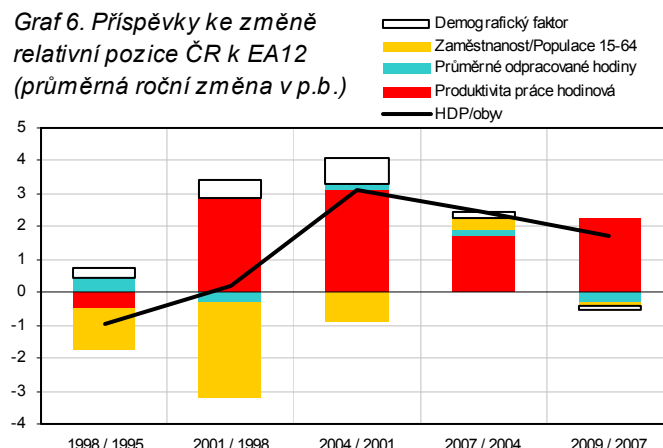
⁸ Zdrojem dat pro relativní srovnávání české ekonomiky s EU jsou údaje z databáze Eurostatu platné ke dni 7. července 2009. Česká ekonomika je poměřována k zemím eurozóny EA12 a tam, kde jsou k dispozici potřebné údaje, rovněž k průměru zemí EU27. Rok 2009 je predikován na základě jarní předpovědi Evropské komise (u EA12 a EU27) a Makroekonomické predikce ČR (pro Českou republiku) z července 2009.

⁹ Země eurozóny před vstupem Slovinska. V současné době má eurozóna 16 členů vč. Slovenska (od 1. ledna 2009).

¹⁰ Data za jednotlivé faktory pro EU27 před rokem 2002 nejsou k dispozici.

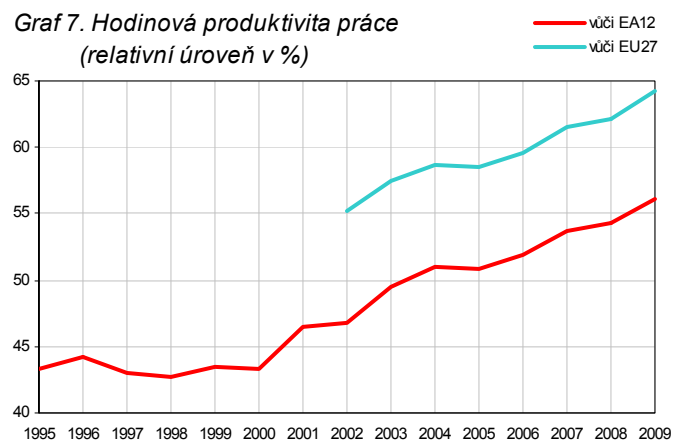
Graf č. 6 znázorňuje příspěvky jednotlivých faktorů konvergence v čase. Z obrázku je patrné, že stěžejním faktorem reálné konvergence (s výjimkou počátečního období) byla relativní hodinová produktivita práce. Od roku 2001 je pak proces vyrovnávání ekonomické úrovně stále méně brzděn vývojem zaměstnanosti. Mírně kladný byl i příspěvek demografického faktoru, přičemž po roce 2007 působí nepatrně záporně, stejně jako počet odpracovaných hodin a příspěvek participace.

Graf 6. Příspěvky ke změně relativní pozice ČR k EA12 (průměrná roční změna v p.b.)

Rozdíl v ekonomické úrovni ČR oproti „starým“ členským zemím EU je dán, obdobně jako v ostatních „nových“ členských ekonomikách, markantně nižší **hodinovou produktivitou práce**. Ta je zřejmě stále ještě důsledkem technologické zaostalosti vzniklé v období centrálně plánované ekonomiky vlivem neefektivní alokace výrobních faktorů. Procesy transformace, privatizace a restrukturalizace ekonomiky, vytvoření tržních mechanismů, přímé zahraniční investice, transfer technologií a adaptace ekonomických subjektů na nové podmínky vytvořily prostředí umožňující stále rychlejší

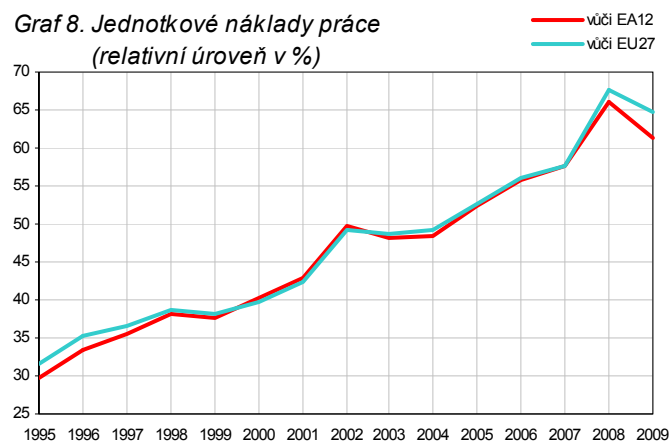
Graf 7. Hodinová produktivita práce (relativní úroveň v %)

zmenšování rozdílů v úrovni produktivit. Hodinová produktivita se v české ekonomice začala razantně zvyšovat až v období po roce 2000, kdy vzrostla z 43,4 % průměru EA12 na 54,3 % v roce 2008 a tento trend, zdá se, nebude porušen ani současnou hospodářskou recesí.¹¹

Konvergence produktivity práce je podmíněna zlepšením konkurenceschopnosti českých ekonomických subjektů. **Konkurenční výhoda** české ekonomiky je stále do značné míry založena na relativně nízkých nákladech práce, o čemž svědčí úroveň **jednotkových nákladů práce** (podíl náhrad na zaměstnance v kurzovém vyjádření k produktivitě práce z HDP v PPP). Postupně však dochází k vyčerpávání této výhody. Relativní jednotkové náklady práce se mezi roky 1995 až 2008 zvýšily ve vztahu k EA12 z cca 30 % na více než 66 %, tedy více než dvojnásobně. Vedle rychlejšího růstu mezd v ČR se zde projevuje i nominální

Graf 8. Jednotkové náklady práce (relativní úroveň v %)

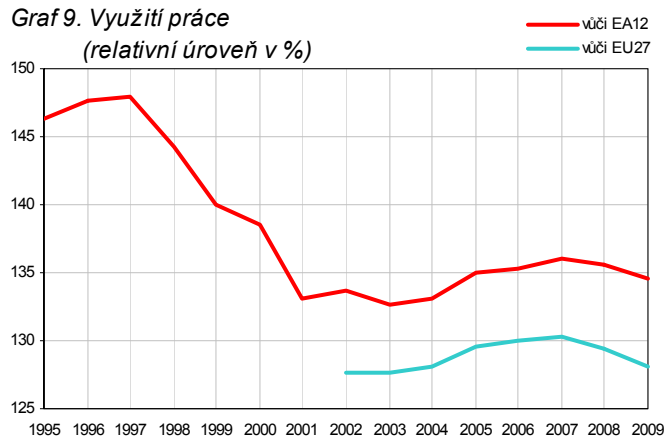

¹¹ Pro rok 2009 očekáváme nárůst hodinové produktivity práce na 56,1 % v relaci k EA12.

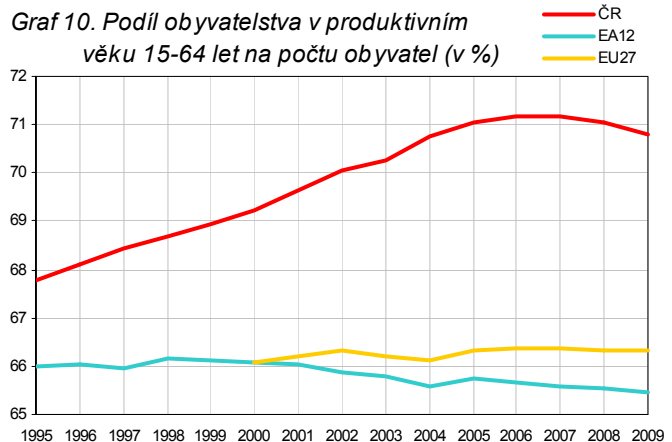
zhodnocení měnového kurzu CZK/EUR, které tak přispělo v roce 2008 k nadproporcionálnímu růstu jednotkových nákladů práce s následnou korekcí v roce 2009 (kurz CZK/EUR aprecioval v roce 2008 v průměru o 11,3 %, v roce 2009 se pak očekává depreciace o 7,5 %).

Stále platí, že z dlouhodobé perspektivy stabilního ekonomického výkonu je nezbytné, aby byl uskutečněn přechod na **kvalitativně založenou konkurenceschopnost**. Současně je zapotřebí, aby v rámci Lisabonské strategie došlo k aktivizaci **domácích zdrojů pro vytváření znalostní ekonomiky**, jakými jsou investice do vědy a výzkumu, rozšířenost a kvalita terciárního vzdělávání, nárůst počtu pracovníků i zvýšení efektivity vědeckých a výzkumných činností či hlubší využívání moderních prostředků informačních technologií.

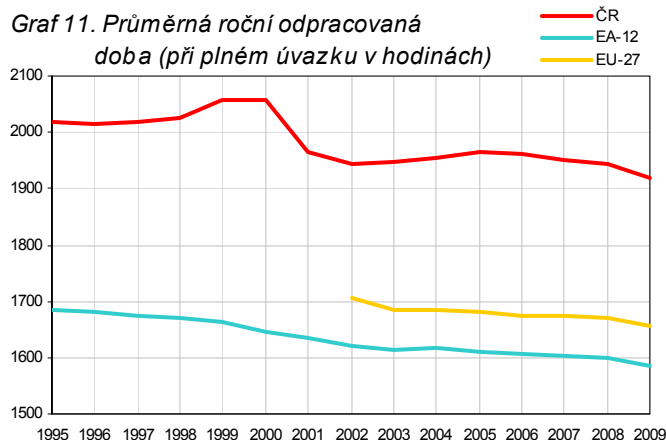
Relativně nízká úroveň produktivity práce je částečně kompenzována velmi vysokým **využitím práce** (počet odpracovaných hodin na obyvatele jako podíl relativní ekonomické úrovně a relativní produktivity práce). Po přibližně konstantním vývoji této relace k EA12 (v průměru 134 %) od roku 2001 se využití práce po roce 2004 mírně zvýšilo. V roce 2008 však tato relace opět mírně klesá a lze anticipovat, že zejména v období poklesu výkonu ekonomiky, kdy dochází k nárůstu pracovních úvazků na zkrácenou pracovní dobu, se tento pokles ještě prohloubí (o očekávaných 1,1 p.b. oproti roku 2008).

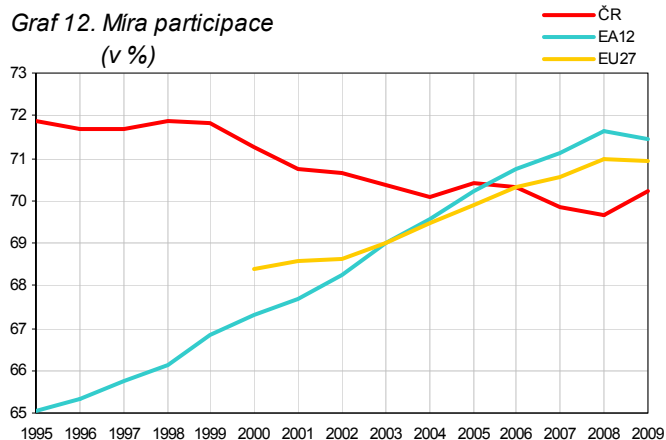
Významným, byť pouze dočasným, faktorem vyššího využití práce v české ekonomice je z ekonomického pohledu **demografická struktura**. Zatímco v průměru zemí EU se podíl populace ve věku 15–64 let dlouhodobě pohybuje okolo 66 % a spíše klesá, podíl obyvatel v produktivním věku v ČR vzrostl z 68 % v roce 1995 na více než 71 % v roce 2006. Další vývoj bude určovat na jedné straně imigrace převážně lidí v produktivním věku (v období recese zřejmě dojde ke snížení počtu zahraničních pracovníků, ovšem jeho velikost zřejmě nebude nikterak významná), na druhé straně stárnutí populace vlivem rostoucí střední délky života. Podle současných odhadů se zdá, že vrcholu pozitivního působení demografického faktoru bylo dosaženo již v roce 2006 (viz graf č. 10) a že nadále bude docházet k růstu podílu osob starších 65 let na celkové populaci. Reakce na tento vývoj by vedle již schváleného prodlužování statutárního věku odchodu do důchodu měla spočívat v dalším přizpůsobování důchodového systému, v podpoře vyšší ekonomické aktivity v předdůchodovém i důchodovém věku a ve zpružnění trhu práce pro zajištění potřeb ekonomiky při nižším počtu obyvatel v práceschopném věku. Svoji významnou úlohu jistě sehrají i politiky celoživotního vzdělávání a jiná opatření ke zvýšení či udržení zaměstnatelnosti pracovníků.

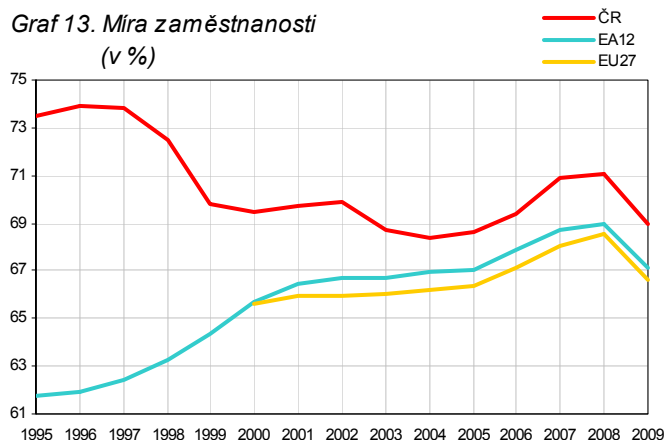
Nejvýznamnějším faktorem vysokého využití práce v ČR je vysoký **počet odpracovaných hodin na zaměstnanou osobu**. Skutečná průměrná délka pracovní doby je v české ekonomice tradičně vysoká. Navíc je u podnikatelských subjektů (převážně podnikatelů bez zaměstnanců) průměrná obvyklá i skutečná odpracovaná doba podstatně vyšší než u osob v zaměstnaneckém poměru. Výrazně nižší je v rámci české ekonomiky počet zkrácených pracovních úvazků, obdobně jako délka dovolené a počet svátků. Z toho vyplývá, a poslední čísla to potvrzují, že v budoucnosti lze očekávat spíše zkracování průměrné délky pracovní doby.

Značná část poklesu relativního využití práce vycházela z vývoje **míry participace** (podíl pracovní síly na populaci 15–64 let). Trend jejího vývoje v ČR je opačný oproti vývoji zemí EA12 a EU27. Vedle pozitivních jevů, jako je zvýšení podílu mladých lidí, kteří se účastní sekundárního a terciárního stupně vzdělávání (a které je nutné vnímat jako investici do znalostí) a nárůstu počtu žen na mateřské a rodičovské dovolené, se zde projevují i jevy negativní – nízká motivace k práci či závislost některých obyvatel na pobírání sociálních dávek a nízká vlastní snaha vymanit se z neaktivity. Ekonomickou participaci by měly stimulovat politiky zaměřené na větší rozšíření zkrácených pracovních úvazků pro ty, kteří nemohou pracovat plnou pracovní dobu, zjednodušení zaměstnávání důchodců a intenzivnější přístup zjišťování oprávněnosti nároků jednotlivých titulů sociálních dávek.

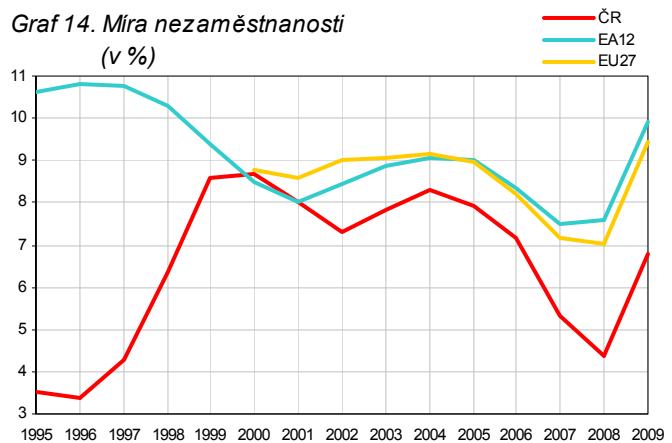
Míra zaměstnanosti (podíl celkového počtu pracovníků na populaci ve věku 15–64 let) je ovlivňována pozicí české ekonomiky v hospodářském cyklu. Vysoká poptávka po práci se vlivem dynamického ekonomického růstu v posledních letech projevovала rychle rostoucím zaměstnáváním cizích státních příslušníků. Jejich podíl na zaměstnanosti tak vzrostl z 3,2 % v roce 2000 na 7,3 % v roce 2008. Dále se pozitivně projevovало širší zapojování osob v důchodovém věku a studentů. Pozitivní vývoj byl v roce 2008 rovněž zaznamenán u osob sebezaměstnaných (nárůst o 2,4 %), jejichž počet po roce 2006 roste. Na druhé straně bylo možné odlišit i protisměrně působící faktory, které tempo míry zaměstnanosti brzdí (viz míra

participace). V roce 2009 by se ekonomická krize měla projevit poklesem míry zaměstnanosti, obdobně jako v jiných zemích EU.

Na poklesu relativního využití práce se ve druhé polovině devadesátých let podílel i skokový nárůst **nezaměstnanosti**, kdy v průběhu významných strukturálních změn v ekonomice míra nezaměstnanosti dosáhla na srovnatelnou úroveň s průměrem EA12 i EU27. Od roku 2004 míra nezaměstnanosti v ČR klesala z původních 8,3 % na 4,4 % v roce 2008. Tím byla o 3,2 p.b. nižší než průměr EA12, respektive dosáhla o 2,6 p.b. lepšího výsledku než průměr EU27, čímž se zařadila po bok ekonomik EU s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Příznivý trend minulých let lze připsat jak cyklické pozici české ekonomiky, tak i změně strukturálních charakteristik trhu práce, mezi které patří úbytek dlouhodobě nezaměstnaných (absolutně i v relaci k celkovému počtu nezaměstnaných) či pokles růstu regionálních disparit (měřeno váženou směrodatnou odchylkou regionálních měr nezaměstnaností v NUTS 2). Nástup ekonomické recese se projevil i v ukazatelích nezaměstnanosti. Ve střednědobém horizontu bude míra nezaměstnanosti zřejmě růst k vyšším hodnotám, dokud nebude zpětně obnoven patřičný hospodářský růst generující nová pracovní místa. V tomto ohledu je nutné posilovat především aktivní složku politiky zaměstnanosti, aby se z uchazečů o práci nestali v budoucnu nezaměstnatelní jedinci.

Graf 14. Míra nezaměstnanosti (v %)

III. MAKROEKONOMICKÁ ČÁST

V uplynulém roce věnovala ČR hlavní pozornost boji s finanční a hospodářskou krizí. V úsilí o zmírnění dopadů recese na hospodářský růst a zaměstnanost představovala hlavní nástroj vhodná a účinná kombinace makroekonomických a strukturálních politik. Důraz byl kladen na dodržování makroekonomických rámců (cílování inflace, střednědobé výdajové rámce) a zajištění souladu přijatých protikrizových opatření se stanovenými dlouhodobými cíly v rámci Lisabonské strategie. Přijatá protikrizová opatření na konci roku 2008 a v první polovině roku 2009 byla zaměřena jak na podporu nabídky, tak i poptávky. Vycházela z pozice ČR jako malé otevřené ekonomiky, která byla zasažena globální krizí prostřednictvím výpadku zahraniční poptávky. Snaha udržet veřejné finance pod kontrolou a zachovat důvěryhodnost vůči finančním trhům vedla k přijetí tzv. úsporného balíčku v září 2009.

Fiskální politika.

Střednědobé výdajové rámce na bázi tříletého klouzavého horizontu jsou základním nástrojem rozpočtové politiky již od roku 2003. Snahou ČR bylo dosažení referenční hodnoty střednědobého fiskálního cíle -1 % HDP nejpozději v roce 2012. Dosažení této priority se však odsouvá v důsledku největší světové recese od 30. let minulého století, která se nevyhnula ani české ekonomice. Globální ekonomická krize vede k výraznému zhoršení celkové fiskální pozice z důvodu zapojení automatických stabilizátorů a rozpočtového stimulu navrženého v rámci protikrizových opatření v celkové výši cca 75 mld. Kč v roce 2009 a cca 22 mld. V roce 2010. Mezi nejdůležitější přijatá fiskální opatření patří snížení sociálních příspěvků na straně zaměstnanců i zaměstnavatelů, zrychlení odpisů firemního majetku a navýšení finančních prostředků na dopravní infrastrukturu (podrobněji viz tabulka č. 2).

Tabulka 2. Změny příjmů (P) a výdajů (V) veřej. rozpočtů (VR) resp. vládního sektoru (VS) v letech 2009/2010 v mld. Kč v souvislosti s protikrizovými opatřeními.

		2009						2010					
		Met. peněžních toků			ESA 95			Met. peněžních toků			ESA 95		
		PVR ¹²	VVR	(P-V)VR	PVS	VVS	(P-V)VS	PVR	VVR	(P-V)VR	PVS	VVS	(P-V)VS
I. Realizovaná a schválená opatření													
1.	Zapojení prostředků z rezervních fondů		-1,5	1,5		-1,5	1,5			0,0			0,0
2.	Zvýšení garancí úvěrů malým a středním podnikům			0,0		0,4	-0,4			0,0			0,0
3.	Podpora podnikatelů v zemědělství		2,0	-2,0		2,0	-2,0			0,0			0,0
5.	Posílení Programu rozvoje venkova		0,3	-0,3		0,3	-0,3			0,0			0,0
6.	Investice do vědy a výzkumu nad rámec schváleného návrhu státního rozpočtu		0,3	-0,3		0,3	-0,3			0,0			0,0
7.	Navýšení platů zaměstnanců státního sektoru	0,4	2,7	-2,3	0,4	2,7	-2,3	-1,0	-7,0	6,0	-1,0	-7,0	6,0
8.	Navýšení výdajů na přímé platby - národní financování		1,0	-1,0		1,0	-1,0			0,0			0,0
9.	Snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění a státní politiku zaměstnanosti	-18,4		-18,4	-18,4		-18,4	-0,9		-0,9	-0,9		-0,9
10.	Snížení sazby daně z příjmů právnických osob			0,0	-6,6		-6,6			-6,6			-6,8
11.	Navýšení základního kapitálu ČEB			0,0			0,0			0,0			0,0
12.	Zvýšení pojistného krytí EGAPu			0,0			0,0			0,0			0,0
13.	Změna zákona o pojišťování vývozu se státní podporou			0,0			0,0			0,0			0,0
14.	Fiskální impulsy podpory výzkumu a vývoje		1,8	-1,8		1,8	-1,8			0,0			0,0
15.	Snížení záloh na daně z příjmů	-20,0		-20,0	0,0		0,0			0,0			0,0
16.	Rozšíření uplatnění odpočtu DPH u osobních automobilů	-2,5		-2,5	-2,5		-2,5	-3,0		-3,0	-3,0		-3,0
17.	Odložení záloh u poplatníků s méně než 5 zaměstnanci	-19,0		-19,0	0,0		0,0	15,0		15,0	0,0		0,0

18.	Dotační program na snižování energetické náročnosti budov			0,0			0,0			0,0		0,0
19.	Posílení dotačního programu PANEL		0,6	-0,6		0,6	-0,6			0,0		0,0
20.	Zvýšení výdajů na zajištění dopravní obslužnosti		3,2	-3,2		3,2	-3,2		2,0	-2,0		2,0
21.	Zvýšení investic do dopravní infrastruktury ve vlastnictví státu pro oživení ekonomiky v roce 2009		7,2	-7,2		7,2	-7,2			0,0		0,0
22.	Garance a podpora úvěrů malých a středních podniků		2,1	-2,1		2,1	-2,1			0,0		0,0
23.	Přesun vybraných služeb do snížené sazby DPH			0,0			0,0		-4,8	-4,8		-4,8
24.	Zrychlení odpisů v 1. a 2. odpisové skupině	0,0		0,0	-9,4		-9,4		-9,4	-9,4		-3,6
Zákon o podpoře hospodářského růstu a sociální stability												
1.	Slevy pro zaměstnavatele na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	-18,0		-18,0	-18,0		-18,0			0,0		0,0
2.	Zvýšení slev na DPFO na dítě			0,0			0,0		-2,0	-2,0		-2,4
3.	Zvýšení přídavků na děti		0,2	-0,2		0,2	-0,2		0,6	-0,6		0,6
4.	Zavedení šrotovného		0,0	0,0		0,0	0,0		2,5	-2,5		2,5
Celkem				-97,3			-74,7			-12,4		-22,2

Pozn.: Uvedené dopady představují meziroční změny vzniklé díky uvedeným opatřením, nikoli autonomní vývoj jednotlivých rozpočtových let.

Hlavním cílem ČR v oblasti makroekonomických politik stanoveným v Národním programu reforem ČR 2008-2010 je zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. ČR čelí vysokému riziku stárnutí populace a současně vysokému podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu. Provedení komplexních reforem penzijního a zdravotního systému a dodržování režimu výdajových stropů proto budou klíčové, neboť zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nabývá vzhledem k současné krizi na významu.

Radikální zhoršení stavu veřejných financí v krátkém a středním období (změna deficitu sektoru vlády z 1,5 % v roce 2008 na více jak 6 % v roce 2009 a téměř 7 % v roce 2010 při nezměněném nastavení politik) vedlo vládu k přijetí tzv. úsporného balíčku, který byl následně s určitými úpravami schválen Poslaneckou sněmovnou i Senátem Parlamentu ČR a jenž byl podepsán prezidentem dne 9. října. Tento balíček dočasně omezuje některé plánované mandatorní výdaje a zejména zvyšuje daňové příjmy (podrobněji viz tabulka č. 3). Na straně přímých daní tak byl zvýšen strop ročního vyměřovacího základu pro platbu pojistného ze 48násobku na 72násobek průměrné mzdy, v případě nepřímých daní došlo ke zvýšení základní i snížené sazby daně z přidané hodnoty o jeden procentní bod na 20 %, resp. 10 %. V důsledku sterilizace stimulačních a cyklických výdajů a zvýšení daňových příjmů deficit státního rozpočtu lze pro rok 2010 očekávat deficit sektoru vlády ve výši 5,3 % HDP. Uvedené skutečnosti doprovázené snížením výdajového rámce pak pro rok 2011 generují deficit sektoru vlády ve výši 5,6 % HDP.

Tabulka 3. Dopad přijatých úsporných opatření na státní rozpočet pro r. 2010, v mld. Kč.

	Státní rozpočet					
	Metodika pen. toků			ESA 95		
	P	V	(P-V)	P	V	(P-V)
I. Úsporná opatření (návrh ministra financí)						
Daňová oblast (celkem)	24,5	0,0	24,5	23,7	0,0	23,7
Majetkové daně						
Zdvojnásobení sazby daně z nemovitosti						
Daň z příjmů	0,7	0,0	0,7	0,1	0,0	0,1
Snížení výdajových paušálů u daně z příjmů z podnikání a jiné sam. výdělečné činnosti u fyzických osob	0,6		0,6	0,0		0,0
Zrušení osvobození náhrad výdajů představitelům státní moci	0,1		0,1	0,1		0,1
Spotřební daně	10,4	0,0	10,4	10,2	0,0	10,2
Zvýšení sazby spotřební daně z pohonných hmot o 1 Kč/l	6,9		6,9	6,8		6,8
Zvýšení sazby spotřební daně z lihu o 2000 Kč/hl	0,5		0,5	0,5		0,5
Zvýšení základní sazby u spotřební daně z piva o 8 Kč/hl	1,2		1,2	1,2		1,2
Zvýšení sazby spotřební daně z cigaret a tabáku	1,8		1,8	1,7		1,7
Daň z přidané hodnoty	13,4	0,0	13,4	13,4	0,0	13,4
Zvýšení základní i snížené sazby daně	13,4		13,4	13,4		13,4
Sociální oblast (celkem)	27,9	-5,3	33,2	31,0	-6,5	37,5
Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti	27,9	0,0	27,9	31,0	0,0	31,0
Ponechání sazby na nemoc. pojištění placeném zaměstnavateli	8,3		8,3	9,0		9,0
Ponechání odpočtu poloviny náhrady mzdy při pracovní neschopnosti od pojistného za všechny zaměstnance			0,0			0,0
Zvýšení maximálního vyměřovacího základu pro pojistné ze 48 násobku na 72násobek průměrné mzdy	3,1		3,1	4,0		4,0
Předčasné ukončení možnosti uplatnění slev na poj. na soc. zabezp.	16,5		16,5	18,0		18,0
Nepříspěvkové sociální dávky	0,0	-0,6	0,6	0,0	-0,6	0,6
Dávky pomoci v hm. nouzi a dávky soc. péče pro osoby se zdravot. postižením (příspěvky na provoz mot. vozidel)		-0,6	0,6		-0,6	0,6

Nemocenské pojištění	0,0	-2,0	2,0	0,0	-2,4	2,4
Úprava redukčních hranic		-1,4	1,4		-1,6	1,6
Zavedení třídní karenční doby u ošetřovného		-0,4	0,4		-0,4	0,4
Ponechání odpočtu poloviny náhrady mzdy za 14 dnů prac. neschopnosti od zaměstnavatelem odváděného pojistného		2,0	-2,0		2,0	-2,0
Sjednocení sazby pro stanovení denní výše nemocenského na 60 %		-2,2	2,2		-2,4	2,4
Zaměstnanost	0,0	-2,7	2,7	0,0	-3,5	3,5
Zrušení zvýšení podpory v nezaměstnanosti		-2,7	2,7		-3,5	3,5
Zdravotní pojištění	0,0	-4,5	4,5	0,0	-4,5	4,5
Zvýšení maximálního ročního vyměř. základu pro pojistné na v.z.p. z 48 na 72 násobek průměrné mzdy		-4,5	4,5		-4,5	4,5
II. Další opatření a dopady						
Platy (není součástí souboru úsporných opatření)	-2,3	-3,4	1,1	-2,3	-3,4	1,1
Snížení platů státních zaměstnanců o 4 %		-5,3	5,3		-5,3	5,3
Snížení příjmů z pojistného v návaznosti na snížení platů	-2,3		-2,3	-2,3		-2,3
Změna neinv. transferů podnikatelským subjektům (vč. přísp. org.)		1,9	-1,9		1,9	-1,9
Ostatní	-6,1	-10,1	4,0	-6,1	-10,1	4,0
Zpřesnění predikce daně z příjmů právnických osob	-0,8		-0,8	-0,8		-0,8
Snížení dotace SFDI		-0,7	0,7		-0,7	0,7
Snížení dotace místním rozpočtům ze SR		-1,4	1,4		-1,4	1,4
Výdaje na dopravní územní obslužnost						
Zvýšení slevy na děti v roce 2009 (daň z příjmů fyzických osob)	-1,3		-1,3	-1,3		-1,3
Příjem z prodeje akcií a majetkových podílů (likv. zůstatek Osinek)	1,0		1,0	1,0		1,0
Konsolidace dluhových úroků	-5,0	-5,0	0,0	-5,0	-5,0	0,0
Úroky ze státního dluhu (úspora)		-3,0	3,0		-3,0	3,0
Snížení výdajů na zdravotní péči a provoz						
Stávající vládní návrh státního rozpočtu na r. 2010	1 015,4	1 178,1	-162,7			
Státní rozpočet na r. 2010 bez úsporného balíčku	971,4	1 201,4	-230,0			
Rozdíl	44	- 23,3	67,3			

Pramen: MF ČR

Měnová politika.

Měnová politika je v ČR prováděna Českou národní bankou (ČNB), která přistoupila k přímému cílování inflace již v roce 1998. Od ledna 2006 do prosince 2009 je inflační cíl stanoven ve výši 3 % s tolerančním pásmem ve výši jednoho p.b. oběma směry, od ledna 2010 až do přijetí eura pak ve výši 2 % s tolerančním pásmem ve výši jednoho p.b. oběma směry. V rámci aktualizované analýzy Vyhodnocení plnění maastrichtských kritérií a ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou schválené vládou ČR v prosinci 2008 však nebylo datum přistoupení ČR k eurozóně stanoveno. ČNB postupně snížila dvoutýdenní repo sazbu, prvotní nástroj měnové politiky, z 3,5 % v září 2008 na pouhé 1,25 % v srpnu 2009. V návaznosti na kurzový vývoj ČNB avizovala připravenost k další korekci úrokových sazeb. ČNB podniká i další opatření s cílem zajistit bezproblémové fungování finančních trhů.

IG 1 Zajistit hospodářskou stabilitu pro udržitelný růst

Urychlená fiskální konsolidace a snížení deficitů vládního sektoru je jednou z priorit fiskální politiky ČR. V posledních několika letech byly principy fiskálního cílení dodržovány

a výdajové rámce nebyly překračovány, což společně s příznivým ekonomickým vývojem umožnilo snížit deficity.

Vláda ČR usiluje o dodržení výdajového rámce na rok 2011 navzdory nepříznivému ekonomickému vývoji. V důsledku hospodářské recese, jež je doprovázena značným propadem daňových příjmů a nárůstem výplat sociálních dávek a úrokových plateb, však budou cílené deficity výrazně vyšší, než bylo očekáváno v Národním programu reforem ČR 2008-2010. Revidované cílené deficity v metodice ESA95 činí 7,4 % HDP pro rok 2010 a 6,5 % HDP pro rok 2011. Pro rok 2012 byl schválen cílený deficit ve výši 6,0 % HDP. Dosažení střednědobého fiskálního cíle ve výši -1 % HDP v roce 2012 se prozatím odsouvá v důsledku mimořádného ekonomického poklesu.

Hlavní fiskální opatření na výdajové straně rozpočtu budou podniknuta především s cílem snížit nebo alespoň nezvyšovat podíl mandatorních výdajů. V roce 2010 by mělo dojít ke snížení počtu zaměstnanců ve státní správě a objemu jejich mezd. Rovněž důchody nebudou v roce 2010 valorizovány.

V důsledku globální finanční a hospodářské krize dochází ke zpožděnému zvyšování nerovnováhy na trhu práce. Významná část dlouhodobých i krátkodobých protikrizových opatření je proto přímo zaměřena na podporu zaměstnanosti (podrobněji IG 2-4 a 17-24). Naopak vnější ekonomická rovnováha dosáhla výrazného zlepšení v minulých několika letech a tento trend bude pokračovat i do budoucna. To napomáhá udržet hospodářskou stabilitu během současné ekonomické krize v ČR jako malé otevřené ekonomice a vytváří základy pro budoucí hospodářský růst.

IG 2 Zajistit hospodářskou a fiskální udržitelnost jako základ pro zvýšení zaměstnanosti

ČR si stanovila za cíl snížit citlivost veřejných financí na demografický vývoj a učinit strategické rozhodnutí zajišťující dlouhodobě stabilní a efektivní financování systému důchodového zabezpečení a systému poskytování zdravotní péče.

Parametrické úpravy současného průběžného důchodového systému provedené v rámci první fáze penzijní reformy byly schváleny v červenci 2008 a účinnosti nabudou v zásadě od 1. ledna 2010. Jedná se především o pokračování v postupném prodlužování statutární doby odchodu do starobního důchodu na 65 let pro muže, bezdětné ženy a ženy, které vychovaly jedno dítě, a na 62 až 64 let pro ostatní ženy podle počtu vychovaných dětí. Dále jde o postupné prodloužení potřebné doby pojištění pro vznik nároku na starobní důchod na 35 let včetně náhradních dob pojištění (nepříspěvkových dob) nebo na 30 roků bez náhradních dob pojištění, o opatření k podpoře postupného odchodu do starobního důchodu, omezení náhradních dob pojištění a nové vymezení invalidity. Ačkoliv přijatá opatření mají pozitivní dopad na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí a oddalují nadměrné výdajové tlaky, rizika spojená s budoucím financováním důchodového systému přetrvávají i nadále.

Druhá etapa reformy spočívá v legislativní úpravě veřejného i soukromého důchodového pojištění. Cíl vytvoření rezervního důchodového fondu a zřízení samostatné kapitoly státního rozpočtu pro financování důchodového pojištění byl naplněn změnou rozpočtových pravidel a založením „Zvláštního účtu rezervy pro důchodovou reformu“ již v roce 2008. Pokud jde o soukromé důchodové pojištění, v dubnu 2009 schválila vláda ČR návrh zákona o penzijním spoření, jehož záměrem je zavedení nového dobrovolného doplňkového systému vedle stávajícího systému penzijního připojištění. Návrh nové právní úpravy, která však zatím nebyla schválena Parlamentem ČR, odděluje majetek akcionářů a klientů, zavádí možnost poskytovat různě zaměřené penzijní plány, zvyšuje motivaci k vyšším příspěvkům a podporuje participaci zaměstnavatelů na důchodovém připojištění.

V rámci expertní přípravy třetí fáze důchodové reformy v únoru 2009 vláda ČR vzala na vědomí „Podkladový materiál o zavedení možnosti opt-out ze základního důchodového pojištění“, jenž obsahuje základní principy zavedení možnosti částečného dobrovolného

vyvázání z průběžného systému. Z důvodu nutnosti primárně řešit ekonomický pokles však další fázi příprav ovlivní pravděpodobně až příští vláda.

V případě systému zdravotní péče byla komplexní reforma prozatím odložena. Od 1. ledna 2008, kdy byly zavedeny regulační poplatky, došlo pouze k dílčím změnám systému, především v okruhu poplatníků. V současné době probíhá diskuse nad zavedením dalších omezení pro sociálně slabší osoby či úplným zrušením poplatků. Následující vývoj tak bude opět záviset na aktuální politické situaci.

IG 3 Podporovat efektivní rozdělování zdrojů zaměřené na růst a zaměstnanost

ČR pokračuje v přesunu daňové zátěže od přímých k nepřímým daním s cílem podpořit zaměstnanost a hospodářský růst. Tento dlouhodobý trend byl zesílen i v rámci protikrizových opatření. Mezi nejdůležitější realizovaná opatření v uplynulém roce patří:

- Snížení sazby pojistného u zaměstnance na nemocenské pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti o 1,5 p.b. od 1. ledna 2009.
- Snížení sazby pojistného u zaměstnavatele na nemocenské pojištění o 1 p.b. od 1. ledna 2009. Další snížení o 0,9 p.b. původně plánované od 1. ledna 2010, se z důvodu konsolidace veřejných financí posunuje do roku 2011. Současně byla zrušena výplata dávek za první tři kalendářní dny nemoci a zavedena výplata náhrady mzdy během 4. až 14. dne zaměstnavatelem.
- Postupné snižování sazby daně z příjmů právnických osob na 20 % v roce 2009 a 19 % v roce 2010.

S cílem snížit dopady krize byla schválena dočasná a mimořádná opatření:

- Zavedení slevy u zaměstnavatele na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 3,3 % rozdílu mezi 1,15 násobku průměrné mzdy a vyměřovacím základem zaměstnance s platností od 1. srpna 2009 do 31. prosince 2009. Za srpen 2009 navíc náleží zaměstnavatelům mimořádná sleva na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti stanovená zpětně jako součet úhrnu dílčích slev na pojistném za leden až červenec 2009.
- Zvýšení daňové slevy na dítě o 77 Kč s platností od 1. ledna 2010 a dočasné zvýšení přídatků na dítě s platností od 1. července do 31. prosince 2009.

Vývoj v nejbližších letech bude poznamenán nižšími příjmy státního rozpočtu z titulu inkasa daní a vyššími výplatami sociálních dávek. Při dodržování fiskální disciplíny bude nezbytné provést úsporná opatření na straně výdajů, která zajistí udržení deficitu v rozumných mezích. Záměrem ČR je provádění valorizací důchodů pouze za předpokladu překročení zákonem stanovené meze a v minimální zákonem určené výši a nezvyšování platů státních zaměstnanců přinejmenším v letech 2009 a 2010.

IG 4 Zajistit, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a růstu

V letech 2001 až 2008 činil průměrný růst hrubé nominální mzdy 7,0 %, reálné mzdy 4,0 % a jednotkových nákladů práce 3,4 %. Průměrný růst produktivity práce byl ve stejném období ve výši 3,5 % a v roce 2008 dosahovala produktivita práce na zaměstnanou osobu již 72,3 % průměru zemí EU27. Tento nárůst byl způsoben především vysokým ekonomickým růstem, který v období 2001-2008 dosáhl úrovně 4,3 %. Vzhledem k vývoji jednotkových nákladů práce a produktivity práce lze tedy vývoj mezd v uvedeném období charakterizovat jako umírněný. V roce 2008 nastupující ekonomická krize vedla ke zpomalení růstu produktivity práce na 1,5 % při růstu průměrné nominální mzdy o 8,3 %, což vedlo k jednorázovému zvýšení jednotkových nákladů práce. V podmínkách počátku recese je však zpožděná reakce mezd běžnou záležitostí, která nezakládá inflační rizika a bude v následujícím období přirozeně korigována. To potvrzují data za 1. pololetí 2009, kdy došlo k poklesu průměrného růstu hrubé nominální mzdy na 2,8%. Zlomové zpomalení od počátku roku 2009 signalizuje i vývoj objemu mezd a platů. Pro roky 2009-10 je možné očekávat pouze 1% růst tohoto

indikátoru. Propad reálných mezd by však neměl být zásadní vzhledem k tomu, že hladina spotřebitelských cen by měla zůstat téměř stabilní.

IG 5 Podporovat větší soudržnost mezi makroekonomickou a strukturální politikou a politikou zaměstnanosti

Hospodářská politika vlády usilovala v minulých letech o provázanost makroekonomických a mikroekonomických politik s cílem dosažení synergických efektů jednotlivých opatření. Základem jsou stabilní makroekonomické rámce (cílování inflace, střednědobé výdajové rámce) a soulad strukturálních reforem s dlouhodobými cíly v rámci Lisabonské strategie. Od podzimu 2008 vláda ČR věnuje značnou pozornost boji s finanční a hospodářskou krizí. Opatření ke zmírnění dopadů recese byla zaměřena jak na podporu nabídky, tak i poptávky a respektovala v širokém rozsahu dlouhodobé cíle hospodářské politiky. Balíček úsporných opatření má podobnou filozofii a kombinuje příjmová i výdajová opatření. Prioritní snahou vlády bylo a přes zhoršení ekonomické situace nadále zůstává udržení hospodářské stability jako základní podmínky pro nastartování růstu ekonomiky a zaměstnanosti.

IG 6 Přispívat k dynamickému a řádnému fungování HMU

Tento integrovaný směr se týká pouze zemí eurozóny, tedy států, kde již bylo zavedeno euro, a není proto předmětem Národního programu reforem ČR 2008-2010.

IV. MIKROEKONOMICKÁ ČÁST

IG 7 Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje, zejména ze strany soukromého sektoru

Oblast výzkumu, vývoje a inovací je klíčovým faktorem podpory růstu konkurenceschopnosti i české ekonomiky, a to zejména v období hospodářského poklesu.

Dne 10. září 2008 došlo k přijetí novely zákona o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků.¹³ Novela lépe sladuje právní předpisy ČR s právem Společenství a má sloužit k usnadnění systému podpory výzkumu, vývoje a inovací v ČR. Byla mj. rozšířena působnost o podporu inovací, zakládá se Technologická agentura ČR a mění se rovněž postavení ústředních orgánů a Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

Byl také předložen návrh novely nařízení vlády o informačním systému výzkumu a vývoje, který rozšiřuje informační systém o oblast inovací, modifikuje jeho strukturu a účel využití.

Dalším významným dokumentem přijatým v roce 2009 je Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 až 2015, jež byla vládou přijata v červnu 2009. Nová národní politika vychází z vládou schválené Reformy systému výzkumu a vývoje, je v souladu s novelou zákona o veřejné podpoře výzkumu a vývoje a zohledňuje další koncepční dokumenty, především Zelenou a Bílou knihu výzkumu, vývoje a inovací a připravovanou Reformu terciárního vzdělávání. Mezi cíle, které materiál vytyčuje, patří zkvalitnění strategického řízení a efektivity systému VaVal, zlepšení spolupráce veřejného a soukromého sektoru, lepší zapojení do mezinárodní spolupráce či zajištění kvalitních lidských zdrojů a využití systému hodnocení výzkumných a vývojových aktivit. Součástí Národní politiky VaVal ČR na léta 2009 až 2015 jsou i priority aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 až 2011, které nahrazují dlouhodobé základní směry výzkumu. Priority zpracovaly odborné komise Rady pro výzkum a vývoj a budou využity při rozhodování o podpoře aplikovaného výzkumu v následujících letech.¹⁴

Rada pro výzkum, vývoj a inovace zpracovala pro rok 2009 Metodiku hodnocení výsledků výzkumu a vývoje, jež by měla napomoci optimální finanční alokaci pro kapitolu VaV v dalších letech. Metodika např. upravuje bodové hodnocení jednotlivých výsledků výzkumných a vývojových aktivit, které bude nově záviset na roku jejich uplatnění. Do hodnocení budou rovněž zahrnuty všechny výsledky výzkumných organizací uplatněné za posledních pět let bez ohledu na to, z jakého zdroje byly podporovány. Metodika je rozdělena do dvou částí, a to na hodnocení výsledků výzkumných organizací a na hodnocení programů VaV ukončených v roce 2008.

Pokud jde o výdaje státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace na rok 2010 s výhledem na léta 2011-2012, nedojde v důsledku restriktivních rozpočtových opatření způsobených hospodářským poklesem k plánovanému navýšení o 8 %. Rozpočet na VaVal byl schválen vládou dne 29. června 2009 a pro rok 2010 počítá s celkovými výdaji pro kapitolu výzkumu, vývoje a inovací ve výši 24,84 mld. Kč. Objem prostředků je tak totožný s rokem 2009. Se stejnou částkou (tj. 24,84 mld. Kč) se počítá i v roce 2011, následující rok 2012 by měla alokace dosahovat 24,83 mld. Kč.

¹³ Novela nabyla účinnosti dne 1. července 2009.

¹⁴ Prioritami pro další období jsou: Biologické a ekologické aspekty udržitelného rozvoje, Molekulární biologie a biotechnologie, Energetické zdroje, Materiálový výzkum, Konkurenceschopné strojírenství, Informační společnost a Bezpečnost a obrana.

Samotný rozpočet se skládá z institucionální a účelové podpory. Celkové rozdělení je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka 4.

Typ podpory	2009	2010	2011	2012
Institucionální podpora (v mld. Kč)	13,8	13,0	11,9	11,3
Účelová podpora (v mld. Kč)	11,0	11,8	12,9	13,5
Veřejná podpora celkem (v mld. Kč)	24,8	24,8	24,8	24,8

Pramen: RVV

Rozpočtový výhled pro kapitolu výzkumu, vývoje a inovací v této variantě znamená, že ČR nebude moci splnit ukazatele Barcelonských cílů, tj. do roku 2010 zajistit z veřejných prostředků podíl na VaV ve výši 1% HDP.¹⁵ Ani u soukromých investic se stanovený cíl 2% podílu na HDP splnit pravděpodobně nepodaří.¹⁶

Evropská komise ve své pravidelné hodnotící zprávě zveřejněné na začátku letošního roku doporučovala ČR změnu legislativy, jež by umožnila odpočet daně z výzkumných aktivit nakupovaných např. od vysokých škol. Vzhledem k současnému ekonomickému a politickému vývoji však k navrhované úpravě nedošlo a stále je tedy v platnosti právní úprava, jež odpočet daní na nakupované služby, tj. i na tzv. nakupovaný výzkum, neumožňuje.

Další důležitou kapitolu v oblasti výzkumu, vývoje a inovací je efektivní využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU. Nejvýznamnějším je v tomto případě Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (VaVpl) s celkovou alokací 2,43 mld. EUR (2,07 mld. EUR ze SF EU). V rámci pěti prioritních os¹⁷ byly během jara a léta 2009 vyhlášeny celkem tři, a to 1, 2 a 4. Pokud jde o prioritní osu 2 (budování regionálních VaV center), bylo v první výzvě s alokací 6 mld. Kč do 30. dubna 2009 předloženo celkem 44 žádostí v celkové hodnotě 23 mld. Kč. Výzvy k předkládání projektů do prioritní osy 3 budou vyhlášeny na podzim 2009.

ČR považuje výstavbu a upgrade existujících výzkumných infrastruktur za jednu z oblastí, která má velký vliv na zvyšování konkurenceschopnosti regionů, v nichž jsou tyto infrastruktury situovány. Z tohoto důvodu se účastní přípravné fáze deseti projektů ESFRI Roadmap a usiluje o propojení těchto projektů s těmi, které budou financovány z Operačního programu VaVpl. Během podzimu 2009 by měla být dokončena Roadmap českých výzkumných infrastruktur, která je pokračováním Mezeřezortní koncepce velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015 (schváleno vládou dne 16. prosince 2008).

Jedním z nástrojů podpory rozvoje vzdělanostní společnosti je Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, jenž je zaměřen na modernizaci systémů vzdělávání (vč. systému celoživotního učení), posilování adaptability a flexibility lidských zdrojů nebo např. na

¹⁵ Podle predikce Ministerstva financí ČR by měl podíl veřejných výdajů na výzkum a vývoj vyjádřený % HDP činit v roce 2009 0,67%, v roce 2010 by mělo jít o 0,66%, v roce 2011 dosáhne úroveň výdajů z veřejných rozpočtů 0,63% a o rok později, v roce 2012, 0,60% HDP.

¹⁶ Podle posledních údajů Českého statistického úřadu za rok 2007 tvořil podíl soukromého sektoru na financování výzkumu a vývoje 0,82 % HDP (z celkových 1,53 % HDP). Podíl velkých podniků činil 67,9 %, středních podniků 22,5 % a malých podniků 9,6 %. Pro srovnání dle údajů ČSÚ se v roce 2006 soukromý sektor podílel na financování VaV 0,88 % HDP (celkově 1,55 % HDP) a v roce 2005 privátní sféra investovala do VaV 0,76 % HDP (celkově 1,41 % HDP).

¹⁷ Prioritní osy 1 a 2 - budování špičkových pracovišť, center excelence a sítí kvalitně vybavených pracovišť, tzv. regionálních VaV center zabývajících se aplikovaným výzkumem a schopných spolupráce s aplikační sférou (podniky, inovativními MSP, klastry). Prioritní osa 3 - vytváření vhodných podmínek ve výzkumných organizacích pro komercializaci výsledků vlastní výzkumné a vývojové činnosti, včetně systému ochrany duševního vlastnictví a propagace a popularizace výsledků VaV. Prioritní osa 4 - rozvoj kvalitní infrastruktury vysokých škol s cílem zvýšení kapacity terciárního vzdělávání a zlepšení kvality tohoto vzdělávání. Prioritní osa 5 - technická asistence.

zlepšování podmínek ve výzkumu a vývoji. V rámci tohoto programu bylo v roce 2008 vyhlášeno 42 výzev a v roce letošním 33 výzev. Přičemž celkem bylo přijato 4 685 projektů s žádostmi o více než 38 mld. Kč. Všem typům příjemců je v současné chvíli k dispozici celkem 15,3 mld. Kč, celková alokace programu je přibližně 55 mld. Kč.

Pro roky 2004 – 2006 byl pro oblast školství a vzdělávání klíčovým dokumentem Operační program Rozvoj lidských zdrojů, v rámci něhož bylo mimo jiné podporováno i terciární vzdělávání a výzkum a vývoj. Prostřednictvím grantového schématu bylo realizováno 179 programových projektů a objem schválených prostředků činil 757,1 mil. Kč. K 31. prosinci 2008 bylo na toto grantové schéma vyčerpáno 95,4% schválené podpory.

Pro možnost čerpání ze strukturálních fondů EU na území hlavního města Prahy byl vytvořen Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha. V rámci tohoto programového dokumentu byla poskytována podpora inovací s cílem zlepšit spolupráci výzkumných a vývojových pracovišť s podnikatelskou sférou, přičemž právě partnerství výzkumné sféry s podnikatelskou bylo nezbytnou podmínkou tohoto opatření. Vyhlášení výzev bylo ukončeno již v roce 2008 a prostředky vyčleněné na toto opatření byly čerpány v maximální možné výši, tj. 200 mil. Kč.

IG 8 Usnadnit inovace ve všech podobách

V současné době jsou v ČR realizovány v rámci Operačního programu Podnikání a inovace níže uvedené programy:

- Inovace – první část programu (Inovační projekt) se zaměřuje na technologické i netechnologické inovace (inovace produktu, inovace procesu či organizační inovace), druhá část (Projekt na ochranu práv průmyslového vlastnictví) podporuje právě aktivity spojené s ochranou práv průmyslového vlastnictví,
- Potenciál – podpora infrastruktury pro realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit podnikatelskými subjekty,
- Prosperita – podpora výstavby podnikatelských inkubátorů, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií,
- Spolupráce – podpora rozvoje klastrů (část Klastry) a technologických platformů či dalších kooperačních aktivit (část Technologické platformy).

Stručný přehled implementace jednotlivých programů je uveden v tabulce č. 5.

Tabulka 5.

Program	Alokace programu*	Počet plných žádostí	Počet schválených projektů	Schválená podpora*
Inovace	8 840 000	598	319	3 900 000
Potenciál	3 700 000	231	121	1 700 000
Spolupráce	1 200 000	42	13	60 000
Prosperita	4 000 000	9	4	441 000

Pozn.: *Údaje jsou v tis. Kč a vztahují se k 15.6.2009.

Pokud jde o dopady krize na realizaci Operačního programu Podnikání a inovace, nedošlo k poklesu podaných žádostí v rámci jednotlivých výzev. Negativní vliv hospodářského poklesu lze ovšem pozorovat na kvalitě předkládaných projektů např. u programu Inovace, kdy se většina podnikatelských subjektů zaměřuje spíše na nákup technologií než na realizaci vlastního výzkumu podporující inovace. Firmy jsou rovněž v inovačních aktivitách z důvodu zhoršeného přístupu k finančním prostředkům o něco zdrženlivější a větší investice odkládají na pozdější období.

IG 9 Usnadnit zavádění a efektivní využívání informačních a komunikačních technologií a vybudovat všem přístupnou informační společnost

Informační a komunikační technologie jsou v rámci rozpočtového cyklu 2007 – 2013 podporovány dvěma programy – ICT v podnicích a ICT a strategické služby. ICT v podnicích je určen firmám, které plánují modernizaci svých informačních systémů, program ICT a strategické služby je naopak zaměřen na ty subjekty, jež se vývojem či zdokonalováním ICT produktů a služeb samy zabývají.

Celková alokace pro tyto dva programy činí přibližně 400 mil. EUR, přičemž pro dvě doposud vyhlášené výzvy bylo určeno 5,5 mld. Kč (tj. více než 200 mil. EUR). Finanční podpora schváleným projektům dosáhla ke konci roku 2008 cca 22,1 mil. EUR¹⁸.

V reakci na současnou nepříznivou ekonomickou situaci byla přijata řada konkrétních opatření ke zmírnění jejích dopadů na podnikatelské subjekty, které žádají o podporu projektů právě v rámci programů ICT v podnicích a ICT a strategické služby. V prosinci roku 2008 došlo k navýšení alokace 1. výzvy programu ICT a strategické služby z 0,5 mld. Kč na 2 mld. Kč a rovněž ke zrychlení příprav jeho 2. výzvy.¹⁹ Byl také připraven projekt v rámci programu ICT v podnicích, jehož prostřednictvím budou malým a mikropodnikům na bázi outsourcingu poskytovány cenově zvýhodněné služby v oblasti vybavení informačními a komunikačními technologiemi, a to při minimálních časových i administrativních nárocích spojených se získáním podpory. Realizace tohoto projektu se předpokládá od ledna roku 2010 a očekává se zájem cca 3000 až 5000 podnikatelských subjektů.

K dílčím úpravám došlo i u ostatních programů Operačního programu Podnikání a inovace, např. byla zjednodušena pravidla etapizace projektů a zlepšila se plynulost jejich proplácení. V odůvodněných případech dochází taktéž k úpravě podmínek realizace již schválených projektů (jako například k posunu termínů realizace, změně v nákladech projektů apod.).

IG 10 Posílit konkurenční výhody průmyslové základny

Ministerstvo průmyslu a obchodu se dlouhodobě zaměřuje především na tři z oblastí označených jako prioritní pro Českou republiku: Podnikatelské prostředí, Výzkum, vývoj a inovace, Udržitelné využívání zdrojů. Upřednostněna tedy jsou plošně působící opatření, jako je odstraňování administrativní zátěže podnikatelů a zjednodušení vstupu do podnikání, před opatřeními sektorovými.

Jediným specifickým odvětvím, kterému ČR věnovala pozornost na mezinárodní i vnitřní úrovni, se stal automobilový průmysl, pro jeho mimořádnou pozici v ekonomické i sociální oblasti.

Přijatá opatření mají zároveň i protikrizový charakter s očekávaným pozitivním vlivem na strukturu české průmyslové základny. Byl vyhlášen program průmyslového výzkumu a vývoje TIP, jenž pomůže podnikům v adaptaci na stávající ekonomickou situaci. Finanční zabezpečení programu TIP na období let 2009 - 2014 představuje 11 mld. Kč. Byla zefektivněna implementace Operačního programu Podnikání a inovace, který MPO realizuje v období 2007 – 2013, pro výhodnější využití dosud nevyčerpaných prostředků ze strukturálních fondů. Parlamentem byla projednána novela zákona o investičních pobídkách, jež je zaměřena na podporu technologických center, strategických služeb a hi-tech oborů.

Výše uvedená opatření přímo reagují na specifická doporučení určená ČR, volající po lepší spolupráci mezi podnikateli, univerzitami a veřejnými vědeckovýzkumnými institucemi.

¹⁸ kurz : 26,630 Kč/EUR (01/2009)

¹⁹ Příjem žádostí o podporu probíhá od 2. března 2009 a alokace pro tuto Výzvu činí 2 mld. Kč.

IG 11 Podporovat udržitelné využívání zdrojů a posilovat vzájemné působení mezi ochranou životního prostředí a hospodářským růstem

V prosinci 2008 byl vládě předložen materiál „Průběžné hodnocení Programu podpory environmentálních technologií v ČR“, jenž identifikoval hlavní přetrvávající problémy v oblasti environmentálních technologií.²⁰

Mezi konkrétní realizovaná opatření pro podporu environmentálních technologií se řadí např. snížení daně z přidané hodnoty pro biopaliva ze základní sazby 19 % (resp. 20 % pro r. 2010) do snížené sazby 9 % (resp. 10 % pro r. 2010), přijetí rozhodnutí o povinnosti přimíchávání biosložky do fosilního motorového paliva na základě zákona č. 180/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší nebo podpora projektů zaměřených na intenzifikaci produkce bioplynu na již existujících i nově připravovaných bioplynových stanicích.

V letech 2008 - 2009 proběhla příprava Aktualizovaného programu podpory environmentálních technologií v ČR, který byl schválen vládou 20. července 2009. Cílem programu je stimulovat další vývoj a širší zavádění environmentálních technologií a podporovat rozvoj a komerční využívání technologických inovací.²¹

Hlavními zdroji finanční podpory pro environmentální technologie jsou program MPO, Operační program Podnikání a inovace 2007-2013, a programy MŽP - Operační program Životní prostředí a nově program Zelená úsporám.²²

V roce 2008 se podíl hrubé výroby elektřiny z OZE zvýšil na 5,18 % a podíl energie z OZE na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů na 4,47 % (viz graf č. 15). U fotovoltaických elektráren došlo oproti roku 2007 k sedminásobnému nárůstu výroby elektřiny a zhruba šesti a půl násobnému nárůstu instalovaného výkonu. Dvojnásobný nárůst výroby elektrické energie byl zaznamenán u větrných elektráren, jejichž instalovaný výkon zároveň vzrostl o třetinu. O čtvrtinu se zvýšila výroba elektřiny z biomasy, avšak instalovaný výkon zařízení spalujících biomasu stagnoval. Instalovaný výkon zařízení na zpracování bioplynu a skládkového plynu se zvýšil o 40 %.

Jediným typem OZE u něhož byl zaznamenán mírný pokles ve výrobě elektřiny (asi 3 %) jsou vodní elektrárny.

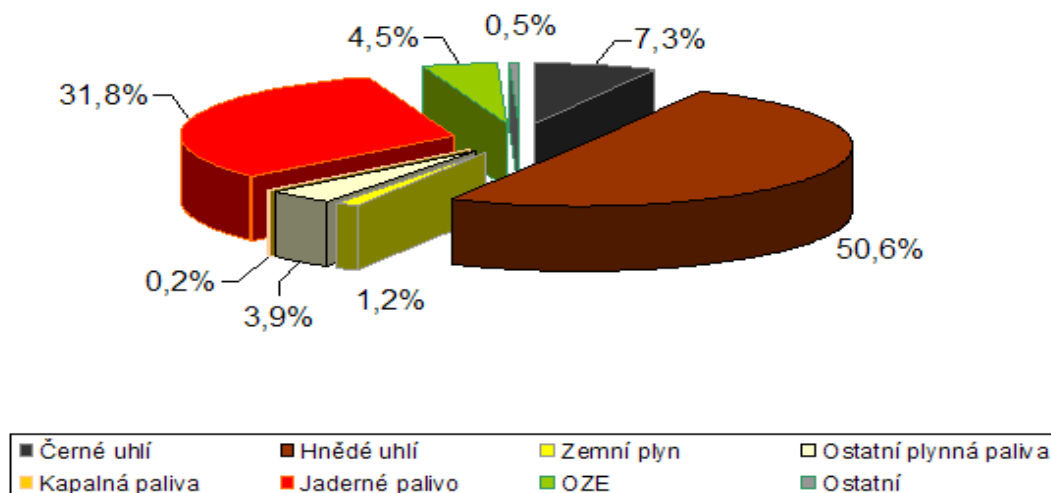
²⁰ Dle hodnocení přetrvávají následující problémy: problém s praktickou definicí environmentální technologie druhé generace při rozhodování o podpoře; nedostatečná motivace k využívání plného potenciálu instalovaných environmentálních technologií; nedostatečná motivace k aplikaci environmentálních technologií v oblastech, kde nejsou právními předpisy stanoveny environmentální požadavky; nedostatečná spolupráce mezi vědecko-výzkumnými pracovišti a privátní sférou; absence rizikového kapitálu a ekonomických pobídek (dotace, daně, odpisy).

²¹ Aktualizovaný program má tyto priority:

- 1) Environmentální: snížení emisí skleníkových plynů a snížení emisí látek znečišťujících ovzduší (zejména znečišťující látky PM10 a PM2,5); snížení množství produkovaných a vypouštěných odpadních vod; snížení množství produkovaných odpadů a jejich znovu-využití (zejména průmyslových a zemědělských).
- 2) Sektorové: energetika (důraz na energetickou účinnost na straně výroby i spotřeby a na obnovitelné a alternativní zdroje energie); doprava (snížování emisí skleníkových plynů a látek znečišťujících ovzduší a snížení hlukové zátěže obyvatel); zpracovatelský průmysl (s důrazem na ty segmenty, které spotřebovávají velké množství materiálů a energie a na přednostní využívání druhotných surovin).

²² Program Zelená úsporám je zaměřen na podporu instalací pro vytápění s využitím obnovitelných zdrojů energie, ale také investic do energetických úspor při rekonstrukcích i v novostavbách. V programu je podporováno kvalitní zateplování rodinných domů a nepanelových bytových domů, náhrada neekologického vytápění za nízkoemisní kotle na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů do nízkoenergetických novostaveb a také nová výstavba v pasivním energetickém standardu.

Graf 15. Podíl primárních energetických zdrojů na hrubé výrobě elektrické energie v r.2008 (83 517,8 GWh)

Tabulka 6. Vývoj hrubého podílu OZE na výrobě elektřiny

	2004	2005	2006	2007	2008	Cíl pro rok 2010
Podíl hrubé výroby elektřiny z OZE na hrubé spotřebě	4	4,5	4,9	4,74	5,18	8
Podíl energie z OZE na celkové spotřebě PEZ	2,9	3,99	4,2	3,9	4,47	6

Zdroj: MPO, MZP

V prosinci 2008 byl členům vlády předložen rovněž materiál týkající se průběhu dalších etap ekologické daňové reformy (EDR). Na základě analýzy současného systému ekonomických a administrativních nástrojů v oblasti ochrany ovzduší, klimatu, energetiky a dopravy bylo rozhodnuto, že by se II. etapa ekologické daňové reformy měla zaměřit prioritně na oblast ochrany ovzduší.²³

IG 12 Rozšířit a prohloubit vnitřní trh

Za účelem urychlení procesu transpozice směrnic týkajících se vnitřního trhu byla přijata následující opatření:

- usnesením vlády byly přijaty metodické pokyny pro plnění legislativních závazků z členství v EU - jedná se o "manuál" pro resorty při implementaci předpisů ES/EU;

²³ v rámci II. etapy EDR se nepočítá s navyšováním energetických daní, rovněž bylo upuštěno i od návrhu zavedení daně z CO₂. V rámci II. etapy EDR se navrhuje použití motivačních nástrojů s cílem podpořit investice do moderních nízkoemisních technologií. Navrhuje se úprava stávajících poplatků k ochraně ovzduší pro střední a zvláště velké zdroje znečišťování ovzduší (podniky) a zavedení ekonomického nástroje motivujícího malé zdroje znečišťování (domácnosti). Zároveň se navrhuje systém odpočtů od základu daně z příjmu, případně změna odpisové politiky, a dotace tak, aby byly podpořeny investice do nízkoemisních technologií. Ministerstvo životního prostředí v současnosti připravuje nový zákon o ochraně ovzduší, jehož součástí budou jak ekonomické nástroje, zmíněné v této informaci, tak další administrativní a regulativní nástroje.

- předkládání pravidelných čtvrtletních zpráv vládě o stavu implementace předpisů ES/EU a v rámci těchto materiálů ukládání úkolů jednotlivým resortům k nápravě stavu;
- vláda je informována o stavu implementace předpisů ES/EU v pravidelných měsíčních zprávách;
- v rámci ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) je každý měsíc zpracováván materiál, v němž je porada vedení MPO informována ohledně stavu implementace předpisů ES/EU v gesci MPO, v materiálu jsou rovněž ukládány úkoly jednotlivým útvarům MPO pro zajištění řádného a včasného procesu implementace předpisů ES/EU.

V oblasti odstraňování zbývajících překážek bránících přeshraničním aktivitám lze uvést tato opatření:

- návrh zákona o volném pohybu služeb prošel připomínkovým řízením, dne 17. 6. 2009 byl schválen v Senátu a dne 3. 7. 2009 podepsán prezidentem. Zákon o volném pohybu služeb nabude účinnosti dne 28. 12. 2009;
- v říjnu 2008 byl vládou ČR schválený věcný záměr zákona o dohledu nad finančním trhem, jenž sjednocuje některé procesní postupy vztahující se k výkonu dohledu do souhrnného zákona. Kompetenční zákon, který dokončuje převod legislativních pravomocí v oblasti finančního trhu na Ministerstvo financí, schválila Poslanecká sněmovna v červnu 2009;
- k 1. červenci 2008 nabyla účinnosti novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu, kterou byla transponována směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID);
- k 1. srpnu 2009 nabyla účinnosti další novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu, jež transponuje tzv. transparentní směrnici o informačních povinnostech emitentů kótovaných cenných papírů, směrnici o posuzování nabývání kvalifikovaných účastí na finančních institucích a směrnici o aktivech vhodných k investování standardních fondů kolektivního investování;
- novelizace zákona o bankách je odezvou na dopady finanční a hospodářské krize. Novela z konce roku 2008 zvýšila horní hranici pojištění vkladů v bankách na 50.000 eur a v současné době se připravuje další novela k pojištění vkladů vycházející z evropských předpisů. Další novela, která nabyla účinnosti v září 2009, umožní státu v budoucnu převzít banku, která se ocitla ve vážných potížích;
- návrh zákona o penzijním spoření schválila vláda ČR v dubnu 2009 a byl předložen Poslanecké sněmovně;²⁴
- v prvním pololetí roku 2008 nabyla účinnosti transpoziční novela zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla;
- nový zákon o pojišťovnictví implementující nová evropská pravidla o zajištění byl schválen Poslaneckou sněmovnou a nabude účinnosti od ledna 2010;
- implementace směrnice o platebních službách na vnitřním trhu zavádějící právní rámec pro přeshraniční platby. Návrh zákona o platebním styku schválila Poslanecká sněmovna a nabude účinnosti 1. listopadu 2009.

V rámci realizace Rámcové politiky v oblasti ochrany spotřebitele se ústředním tématem stala harmonizace distribuce a požadavky na odbornost distributorů.

V roce 2008 pokračovala činnost Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání mající za cíl zvýšit finanční gramotnost české populace. Na podzim roku 2008 také proběhla veřejná

²⁴ Podrobnosti jsou uvedeny v IG 2.

konzultace k revizi stávajícího systému mimosoudního řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu.

Na základě nařízení 764/2008 o vzájemném uznávání, bylo v květnu 2009 na MPO zřízeno kontaktní místo pro výrobky, které podnikatelům a správním orgánům jiných členských států poskytuje informace o technických pravidlech pro konkrétní výrobky, o pravidlech pro volný pohyb zboží v EU a o obecných opravných prostředcích v případě sporu mezi příslušným orgánem a hospodářským subjektem (včetně informací o mimosoudním systému řešení sporů při nesprávné aplikaci práva ES).

Pro zvýšení povědomí o činnosti SOLVITU uspořádalo české SOLVIT centrum v lednu tohoto roku informační kampaň pro podnikatele a zúčastnilo také veletrhu pracovních příležitostí Job Days 2009, který se konal začátkem dubna v Praze.

IG 13 Zajistit otevřené a konkurenceschopné trhy uvnitř i vně Evropy a využívat výhod globalizace

Cílem ČR nadále bude maximální liberalizace světového obchodu. Zejména v souvislosti s finanční a následnou hospodářskou krizí je pro ČR prvořadým úkolem zasazovat se o účinné kroky proti zavádění protekcionistických opatření a za zachování co nejotevřenějšího obchodu, o čemž svědčí mj. konference o liberalizaci obchodu, konaná během českého předsednictví.

ČR se také významně podílela na prvním evropském týdnu malých a středních podniků. Neúplné využití potenciálu malých a středních podniků v přeshraničním poskytování zboží a služeb bylo mj. tématem prvního evropského týdnu malých a středních podniků. I zde tedy byla ČR coby předsednická země aktivní.

Dlouhodobou prioritou ČR je posilování multilaterálního systému mezinárodního obchodu a dosažení větší transparentnosti jeho pravidel. Během českého předsednictví v této souvislosti ČR mj. přispěla k zahájení monitoringu protekcionistických opatření v rámci WTO a dosáhla spuštění projektu analýzy strategických trhů.

Dalším z klíčových cílů ČR je naplňování cílů EU stanovených v rámci strategie „Global Europe: Competing in the World“, včetně uzavírání dohod o volném obchodě nové generace s třetími zeměmi. Za zásadní úspěch ČR v této oblasti lze považovat zejména její podíl na zahájení vyjednávání Komplexní dohody o ekonomickém partnerství s Kanadou, přičemž ČR bude nadále vyvíjet maximální úsilí k efektivnímu vyjednávání a včasnému uzavření této dohody. Zásadního pokroku bylo dosaženo i při vyjednávání ambiciózní Dohody o volném obchodu s Korejskou republikou, kterou EU s Korejskou republikou uzavřela 15. října 2009. Obchodní vztahy s Čínou jsou nadále přes svou složitost strategickým zájmem ČR i EU jako celku. Během českého předsednictví došlo k jejich zásadnímu oživení, přičemž průběh květnového setkání Hospodářského a obchodního dialogu na vysoké úrovni je vnímán jako důležitý příspěvek k rozvoji vzájemných vztahů na nové bázi.

Jako předsednická země v Radě EU využívala ČR veškerých svých možných nástrojů k realizaci Strategie přístupu na trhy třetích zemí (Market Access Strategy). Dále ČR dosáhla během své předsednické funkce shody na potřebě vyšší transparentnosti procedur v oblasti nástrojů na ochranu obchodu a zahájení implementace konkrétních opatření

IG 14 Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí a podpořit soukromou iniciativu prostřednictvím zlepšení právních úprav

Ministerstvo průmyslu a obchodu koordinovalo vytvoření Plánu snížení administrativní zátěže podnikatelů. Plán schválila vláda dne 21. dubna 2008. Plán obsahuje závazek na snížení zátěže do roku 2010 o 20%, tj. snížení cca o 16,7 mld. Kč. Za necelé 2 roky se podařilo snížit nadbytečnou administrativu o 8 procent, to znamená každoroční úsporu více než 6 miliard z prostředků podnikatelů.

Usnesením vlády ze dne 20. dubna 2009 došlo ke schválení Zprávy o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010 a jeho urychlení. Ministerstvo průmyslu a obchodu se zaměřuje na urychlení plnění projektu spočívající v realizaci změn u 10 zákonů, které způsobují nejvyšší administrativní zátěž. Tyto zákony představují zátěž cca 55 mld. Kč/rok.

V roce 2008 bylo hodnocení prováděno u celkem 357 návrhů právních předpisů (129 u návrhů zákonů, 228 u tzv. sekundární legislativy).

V polovině r. 2009 byla zpracována analýza účinnosti provádění RIA, která konstatovala pozitivní efekt spočívající ve zmapování dopadů návrhů veškerých nových právních předpisů připravovaných na vládní úrovni. Vláda tuto zprávu vzala na vědomí v září 2009.

Výsledkem analýzy také bylo mj. několik návrhů na zlepšení, zejména snížení formálnosti hodnocení, požadavek rozšířit jej i na základní strategické a koncepční materiály a usilovat o to, aby bylo možné aplikovat RIA i na návrhy připravované mimo vládní úroveň, a dále jej pak využít již při formulování národních pozic k připravované evropské legislativě.

V březnu 2009 schválila vláda Konceptci snižování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže, která poskytuje náměty a metodologický rámec pro projekty zaměřené na odstranění či snížení byrokratické zátěže a zjednodušení regulace v gesci jednotlivých ústředních orgánů státní správy. V současné době je připravován Akční plán snižování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže pro období 2010 - 2013, který stanoví konkrétní kroky k naplňování zmiňovaných cílů a časový harmonogram jejich realizace a který je propojen s prioritou „Smart Administration“. Předpokládá se, že bude předložen vládě ke schválení v prosinci 2009.

IG 15 Propagovat podnikatelskou kulturu a vytvořit prostředí podporující malé a střední podniky

Byla přijata novela živnostenského zákona, která mj. místo původních 125 volných živností zavedla jednu volnou živnost zahrnující 80 oborů činnosti. Celkový počet podnikatelů vlastních živnostenských oprávnění se v roce 2008 zvýšil o 58 tisíc na 2,112 milionu.²⁵

Světová finanční krize zasáhla nejvíce právě malé a střední podnikatele, kteří mají výrazně zhoršený přístup k finančním prostředkům. ČR proto přijala několik protikrizových opatření, která by měla pomoci zejména malým a středním podnikům se s touto situací vypořádat.

Opatření zavádějící rychlejší odpisy má stimulovat podniky k pořízení nového hmotného majetku. Jedná se o dočasné opatření na období od 1. ledna 2009 do 30. června 2010 a mělo by se vztahovat na majetek v prvních dvou odpisových skupinách podle zákona o daních z příjmů.²⁶

Subjektům zaměstnávajícím maximálně 5 zaměstnanců se ruší povinnost platit zálohy na daň z příjmů, a to u záloh splatných v průběhu kalendářního roku 2009. Lhůta vrácení DPH se v případě elektronického podání zkrátí z 30 na 15 dní, což umožní podnikatelům včasnější přístup k hotovostním prostředkům. Zaměstnavatelé dále získají dočasné slevy na sociálním pojištění. Opatření má snížit náklady na pracovní sílu a zajistit udržení pracovních míst.

Záruční fond Českomoravské rozvojové a záruční banky (ČMRZB) byl posílen o 1,8 mld. Kč, což umožní poskytnout garance za provozní a exportní úvěry ve výši až 40 mld. Kč. Předpokládá se poskytování záruk až do výše 80 % s maximální výší záruky na jednoho podnikatele do 90 mil. Kč.

Dalším z přijatých opatření je novela insolvenčního zákona, jejímž cílem je především usnadnění restrukturalizace podniků v platební neschopnosti a jeho případné oddlužení

²⁵ V důsledku uvedené novelizace meziročně poklesl počet živnostenských oprávnění o 29 % na 2,815 milionu.

²⁶ Sem patří například stroje pro stavebnictví nebo zemědělství, obráběcí stroje nebo kancelářská technika.

namísto jeho zániku a rozprodeje. Další navržené kroky směřují k posílení ochrany subjektů v insolvenčním řízení, a to omezením možnosti jednostranného započtení pohledávek dlužníkovými věřiteli, odstraněním povinnosti dlužníka podat na sebe insolvenční návrh při předložení a zjemněním důsledků oddlužení pro poctivé dlužníky.

Novelou zákona o daních z příjmů byla zavedena možnost aplikace paušálního výdaje na dopravu. Pokud se daňový subjekt pro možnost uplatnění tohoto paušálního výdaje na dopravu rozhodne, nemusí pro účely daně z příjmů vést evidenci, která by prokazovala jeho skutečné výdaje v souvislosti s provozem vozidla (kniha jízd). Tato novela zákona o daních z příjmů je směřována zejména na malé podnikatele, neplátce daně z přidané hodnoty, kteří používají k podnikání nízký počet vozidel (použití paušálního výdaje na dopravu je limitováno použitím max. tří vozidel).

Byl zaveden odpočet daně z přidané hodnoty u osobních automobilů pro plátce DPH v rozsahu, v jakém bude osobní automobil používán pro podnikatelské účely. V roce 2009 byly také zvýšeny výdajové paušály pro podnikatele. Toto opatření je účinné pouze v roce 2009. Vlivem přijatých úsporných opatření se od roku 2010 tyto výdajové paušály pro podnikatele opět částečně sníží.

S cílem zjednodušení a snížení administrativní zátěže podnikatelů ČR nyní připravuje komplexní reformu daňového systému zahrnující reformy zdaňování příjmů a majetku, reformu daňového procesu a institucionální reformu. Při přípravě zákona o daních z příjmů je důraz kladen na odstranění distorzí způsobených velkým množstvím výjimek a osvobození a zamezení daňovým únikům. V oblasti daňové správy představuje výrazný posun přijetí nového Daňového řádu, který byl schválen a vyšel ve Sbírce zákonů jako zákon č. 280/2009 Sb. Záměrem nového zákona je transparentnější a jednoznačnější úprava správy daní s důrazem na snížení administrativní zátěže a posílení elektronické komunikace. ČR dále pracuje na vytvoření tzv. jednoho inkasního místa pro příjmy veřejných rozpočtů (projekt JIM), tedy nové soustavy správních orgánů pověřených výběrem příjmů do veřejných rozpočtů (zejména daní, cel a pojistného na veřejnoprávní pojištění). V konkrétní rovině je připravován implementační plán projektu JIM a návrh věcného záměru kompetenčního zákona budoucí soustavy správních orgánů JIM.

V rámci projektu Informační místa pro podnikatele²⁷ bylo za rok 2008 vyřešeno více než 4 900 požadavků, přičemž dotazy směřované do oblasti podpory podnikání s využitím programů podpor dostupných podnikatelům, zejména programů vyhlášených v rámci operačních programů pro období let 2007-2013, přestavovaly zhruba 22 % všech dotazů. Nově byla zřízena služba poskytování specializovaného poradenství zaměřeného na řešení dopadů krize na české podnikatelské prostředí.

Síť kontaktních míst veřejné správy Czech POINT²⁸ byla rozšířena na více než 3000 obecních a krajských úřadů, vybraná pracoviště České pošty, zastupitelské úřady, kanceláře Hospodářské komory a také na kanceláře notářů.

Výrazné zjednodušení v oblasti komunikace podnikatelů s veřejnou správou přináší projekt datových schránek, kdy dochází ke zrovnoprávnění papírového a elektronického dokumentu. Pomocí datové schránky lze od 1. července 2009 posílat a přijímat úřední dokumenty v elektronické podobě orgánům veřejné moci. Podnikatelé tak budou schopni vyřídit potřebné záležitosti rychleji, levněji a efektivněji.

Vzdělávání a osvojování zásadních dovedností potřebných pro úspěšné podnikání je důležitou součástí nových tzv. Rámcových vzdělávacích programů, které uvádějí

²⁷ Projekt Informačních míst pro podnikatele je realizován Hospodářskou komorou České republiky a je financován z prostředků rozpočtu Ministerstva průmyslu a obchodu.

²⁸ Tato síť umožňuje komunikaci se státem prostřednictvím jednoho kontaktního místa. Vedle poskytování ověřených výstupů z živnostenského a obchodního rejstříku, z katastru nemovitostí, z rejstříku trestů a přijetí podání podle živnostenského zákona zde mohou podnikatelé také využít služeb ověřování listin a podpisů.

podnikatelskou činnost jako jednu z klíčových kompetencí. Ekonomické vzdělávání představuje horizontální prvek ve všech oblastech studia a každý vzdělávací program obsahuje nezbytné ekonomické minimum. Nástrojem pro rozvoj podnikatelských kompetencí v ČR jsou např. fiktivní firmy, virtuální společnosti vedené jako reálné společnosti. V českých podmínkách jsou zakládány žáky středních odborných škol pod dohledem jejich vyučujícího a ve spolupráci s Centrem fiktivních firem (CEFIF), které výuku ve fiktivní firmě koordinuje.

IG 16 Rozšířit, zlepšit a propojit evropskou infrastrukturu a dokončit schválené prioritní přeshraniční projekty

Mimo pravidelné aktualizace Harmonogramu výstavby dopravní infrastruktury 2008 – 2013 obsahující podrobný finanční výhled se seznamem investičních akcí se také v letošním roce připravuje střednědobý plán rozvoje dopravní infrastruktury s časovým horizontem na 15 – 20 let, a to pod názvem *Podpůrné sektorové strategie pro Operační program doprava*. V roce 2008 byla zpracována jeho 1. etapa, v průběhu roku 2009 se dokončuje etapa druhá, po které bude materiál předložen ke schválení vládě ČR.

Následující tabulka uvádí objem výdajů Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) v letech 2006 až 2009, vč. výhledu na rok 2010. Pro úplnost je nutné dodat, že rozpočet v roce 2009 a 2010 ovlivňuje hospodářská krize, v jejímž důsledku klesají daňové příjmy SFDI a také výtežnost výkonového zpoplatnění silničních úseků.

Tabulka 7. Výdaje Státního fondu dopravní infrastruktury (v mil. Kč)

2006	2007	2008	2009	2010
48 774	52 435	70 430	79 041	96 021

Pro období 2008 – 2010 je plánováno uvést do provozu celkem 173,8 km nových dálnic a rychlostních silnic, které mají rovněž dálniční parametry.²⁹ Jedná se o úseky dálnic D1 a D47 (Mořice – Kojetín – Kroměříž východ - Říkovice, Lipník n/B – Ostrava Rudná), silniční okruh kolem Prahy R1 (D1 – Jesenice – Slivenec), dálniční úseky D3 (Nová Hospoda – Mezno) a rychlostní silnice R4 (Mirovice – Třebkov), R6 (Praha – Pavlov, Nové Sedlo – Jenišov, –Tisová – Kamenný Dvůr), R7 (obchvat Sulec, Bitozveves - Vysočany) a R35 (Sedlice – Opatovice), R55 (Skalka – Hulín). Pokračuje rovněž výstavba obchvatů na silnicích I. třídy.

V případě železničních sítí se v období 2008 – 2010 postupně uvádějí do provozu modernizované a optimalizované úseky zejména na evropském prioritním projektu č. 22 (České Budějovice – Horní Dvořiště, Praha-Hostivař – Benešov, Horní Dvořiště – České Budějovice, nové spojení a západní část hlavního nádraží v pražském uzlu, Praha-Libeň – Praha-Běchovice, Plzeň – Cheb, Beroun – Zbiroh a železniční uzly Kolín, Břeclav a Ústí n/Labem). U globální sítě TEN-T jde o úsek Mosty u Jablunkova – Bystřice n/Olší, včetně navazující tratě Český Těšín – Frýdek-Místek – Ostrava-Kunčice.

Pokračuje rovněž program elektrizace tratí, přičemž v období 2008 – 2010 jsou postupně uváděny do provozu úseky Letohrad – Lichkov (sít' TEN-T), Zábřeh – Šumperk, Šatov – Znojmo, České Budějovice – České Velenice (sít' TEN-T), Lysá n/Labem – Milovice.

Pokud jde o zajištění interoperability na železniční síti, v období do roku 2010 bude dokončen pilotní projekt ETCS³⁰ v úseku Poříčany – Kolín a průběžně probíhá výstavba systému GSM-R.

V roce 2008 byla aktualizována koncepce systému vysokorychlostních tratí, která prokázala, že v ČR existuje přepravní potenciál pro zavedení takového systému.

²⁹ Oproti původnímu plánu 205 km.

³⁰ European Train Control System.

V oblasti podpory multimodálních přeprav bylo v roce 2009 zajištěno ze státního rozpočtu 90 mil. Kč v rámci programu Podpora kombinované dopravy.

V oblasti silniční telematiky bylo v rámci Jednotného systému dopravních informací (JSDI) otevřeno v září 2008 v Ostravě Národní dopravní informační a řídicí centrum (NDIC), které je nadále rozšiřováno. V souvislosti s JSDI se postupně zavádějí zejména na dálnicích informační tabule (28 ks) a proměnné dopravní značky. NDIC poskytuje informace pro řidiče do vysílání RDS-TMC, které je zajišťováno ve spolupráci s Českým rozhlasem. Některé aktivity v oblasti silniční telematiky získaly finanční příspěvek pro trans-evropské dopravní sítě (TEN-T) v rámci euro-regionálního projektu CONNECT.

Výkonové zpoplatnění silniční dopravy je zavedeno pro vozidla nad 12 t včetně. Pokud jde o rozšíření výběru pro vozidla nad 3,5 t, došlo ke změně termínu z původně plánovaného 1. ledna 2009 na 1. ledna 2010. Zpoplatnění se týká dálnic a rychlostních silnic a vybrané sítě silnic I. třídy (jde zejména o úseky ve směrech budoucích dálnic a rychlostních silnic). Pokračuje také vývoj hybridní technologie výkonového zpoplatnění a řešení mezinárodní interoperability, která umožní v budoucnu výkonově zpoplatnit další dopravně důležité komunikace. V rámci vyrovnávání podmínek mezi silniční a železniční dopravou byla snížena cena za použití železniční dopravní cesty o 20 %.

U projektů financovaných na základě partnerství veřejného a soukromého sektoru došlo v souvislosti s aktuální politickou a ekonomickou situací k přehodnocení priorit na úseku dopravy. Z tohoto důvodu se financování železničního spojení Prahy s mezinárodním letištěm v Ruzyni a s Kladnem formou PPP stalo neaktuální. Naopak oproti původním předpokladům se dokončuje příprava koncesního projektu úseku C dálnice D3 Veselí nad Lužnicí - České Budějovice. Všechny připravované projekty PPP jsou v ČR strukturovány tak, aby vyhovely požadavkům Evropského statistického úřadu (EUROSTAT) pro mimobilanční evidenci závazků (rozhodnutí č. 18/2004/ES). Proto je např. pro projekt PPP D3 projednána jednorázová platba zadavatele ve výši odvedeného DPH ("vratka DPH"), aby o tuto odvedenou částku nemusely být navyšovány platby za dostupnost v průběhu celoživotního cyklu projektu a nedocházelo tak ke zvyšování nákladů financování projektu.

V. ČÁST ZAMĚSTNANOST

Vývoj na trhu práce

Finanční a ekonomická krize se na trhu práce začala projevovat postupným poklesem zaměstnanosti a růstem nezaměstnanosti ve 3. a zejména pak ve 4. čtvrtletí 2008. Zároveň došlo k poklesu počtu volných pracovních míst.

Celková míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 15 - 64 let v průběhu roku 2008 ještě meziročně vzrostla na 66,6 %. Míra zaměstnanosti žen se zvýšila na 57,6 % a míra zaměstnanosti mužů na 75,4 %. Nejrychleji (1,6 p.b.) rostla míra zaměstnanosti starších (55 – 64 let), která dosáhla 47,6 %. V 1. čtvrtletí roku 2009 zaměstnanost poklesla proti předchozímu čtvrtletí o 86,6 tis. osob, tj. o 1,7 %, ve 2. čtvrtletí o 5,5 tis. osob, tj. 0,1 %.

Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla v 1. pololetí 2009 průměrné hodnoty 7,4 %, tj. o 1,8 p.b. více než před rokem. V červnu 2009 byla zaznamenána míra registrované nezaměstnanosti 8,0 %, tj. meziročně o 3,0 p.b. vyšší. Na úřadech práce bylo evidováno 463,6 tisíc uchazečů o zaměstnání (z toho 231,8 tis. žen), což je o 165,7 tisíc osob (o 65,2 tis. žen) více než v červnu předchozího roku a o 111,3 tisíc (o 41,1 tis. žen) více než v prosinci 2008.

Trend poklesu počtu volných pracovních míst se v roce 2009 dále prohloubil. K 30. červnu úřady práce evidovaly pouze 43,4 tis. volných pracovních míst, což bylo o 108,5 tis. míst, tedy o 71,4 % méně než v červnu 2008. Nejvíce pracovních příležitostí ubylo v oborech,

v nichž převážně pracují muži, jako jsou výroba a zpracování kovů nebo v návazných činnostech, jako je automobilová výroba, logistika.

Zaměstnavatelé na snižování poptávky po zboží a službách nejprve reagovali ukončením pracovních poměrů s agenturními zaměstnanci, cizinci, zaměstnanci důchodového věku nebo zaměstnanci na dobu určitou, dále pak zkracováním pracovní doby nebo dočasným vysazením zaměstnanců z práce. Teprve později začali propouštět i kmenové zaměstnance.

Zhoršená ekonomická situace řady podniků se projevovala v růstu počtu žádostí zaměstnanců o vyplacení nevyplacených mezd zaměstnavatelem v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (insolvenční řízení), podaných na úřady práce. Počet těchto žádostí za období 1. pololetí 2009 se ve srovnání s 1. pololetím roku 2008 zvýšil z 2 764 žádostí ze 197 podniků na 6 336 žádostí ze 312 podniků.

Počínaje prosincem 2008 se začaly rovněž zvyšovat počty nahlášených případů hromadného propouštění. Za období od prosince 2008 do června letošního roku oznámilo celkem 667 zaměstnavatelů úřadům práce předpokládané propouštění celkem 36 791 zaměstnanců. Nejvyššího počtu nahlášených případů hromadného propouštění i počtu propuštěných zaměstnanců bylo dosaženo v měsíci lednu, od té doby počet žádostí i propuštěných zaměstnanců trvale klesá s menším výkyvem v měsíci květnu 2009.

Dopady krize na zaměstnanost se dále projevily růstem žádostí zaměstnavatelů o souhlas úřadu práce s poskytováním náhrady mzdy v nižší částce z důvodu překážek na straně zaměstnavatele. Za období prosince 2008 až června 2009 úřady práce kladně posoudily 1725 těchto žádostí, jež se týkaly celkem 106 956 zaměstnanců. Vrchol růstu podaných žádostí byl dosažen letos v únoru, od té doby počty žádostí a dotčených zaměstnanců každým měsícem klesají.

V roce 2009 pokračoval pokles počtu zahraničních pracovníků na trhu práce. Od začátku roku do konce června 2009 poklesl celkový počet zahraničních pracovníků o více než 11 %, z cca 285 tis. na necelých 252 tis. osob. Pokles je nyní nejvýraznější u cizinců, kteří potřebují povolení k zaměstnání, a to u téměř všech kategorií povolení, včetně těch pro agenturní pracovníky či členy družstev. Celkový počet zahraničních pracovníků ze třetích zemí s povolením k zaměstnání poklesl ze 129 tis. v prosinci roku 2008 na 102 tis. V červnu roku 2009.

Lze předpokládat, že míra evidované nezaměstnanosti za celý rok 2009 přesáhne úroveň 8 %. Vzhledem k vysoké závislosti české ekonomiky na vývoji zahraničních trhů dojde k růstu zaměstnanosti nejdříve v roce 2011 v návaznosti na růst zahraniční poptávky po dodávkách z ČR.

IG 17 Provádět politiky zaměstnanosti

Dnem 1. ledna 2009 nabyly účinnosti novely zákonů o zaměstnanosti, o nemocenském a sociálním pojištění, vláda schválila zásady pro-rodinného balíčku (viz IG 18) nebo např. Plán implementace strategie celoživotního učení ČR.

Na přelomu roku 2008 a 2009 do plnění programu výrazně zasáhla celosvětová finanční a ekonomická krize, která během několika měsíců postupně svými dopady změnila priority vlády a zaměřila se na řešení dopadů krize na zaměstnanost. V důsledku politické situace došlo k pozastavení některých připravovaných opatření, přijata byla naopak opatření zaměřená na řešení dopadů krize na zaměstnanost a trh práce.

Probíhaly expertní práce pro přípravu novely zákoníku práce, jejímž cílem je zvýšení flexibility a liberalizace v pracovněprávních vztazích.

Dnem 1. ledna 2009 došlo rovněž ke snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění a státní politiku zaměstnanosti. Pojistné zaměstnavatelů na nemocenské pojištění se snížilo z 3,3 % na 2,3 %, dále se snížilo pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti u osob samostatně výdělečně činných.

Od 1. ledna 2009 navíc zaměstnanci přispívají ze svého příjmu pouze na důchodové pojištění ve výši 6,5% (ruší se tedy 1,1 % na nemocenské pojištění a 0,4 % na státní politiku zaměstnanosti), došlo tedy i k posílení příjmů zaměstnanců.

Tato opatření sice nebyla přijata bezprostředně v reakci na krizi, jde však o kompenzaci za přesun úhrady náhrady mzdy na zaměstnavatele v období prvních 14 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti (za pracovní dny). V době krize jsou tato opatření významnou pomocí pro zaměstnavatele, neboť pomáhají snížit cenu práce a nemzdových nákladů na pracovní sílu.

Jako protikrizové opatření bylo schváleno snížení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti pro zaměstnavatele. Jeho cílem bylo udržet zaměstnanost pracovníků s nižší kvalifikací a mzdou, nejvíce ohrožených v krizi ztrátou zaměstnání. Snížení nemzdových nákladů pro zaměstnavatele má degresivní charakter a rozsah úlevy bude klesat s rostoucí mzdou. Stropem pro slevu na sociálním pojištění je 1,15násobek průměrné mzdy. Výše slevy na pojistném v kalendářním měsíci za jednotlivého zaměstnance činí 3,3 % rozdílu mezi 1,15násobkem průměrné mzdy a vyměřovacím základem zaměstnance, nejvýše však činí 25 % jeho vyměřovacího základu. Za zaměstnance, jehož vyměřovací základ se rovná 1,15násobku průměrné mzdy nebo je vyšší, se tedy sleva neposkytuje. Tato úprava je přechodného charakteru, prozatím platná od 1. srpna 2009 do 31. prosince 2009. Za srpen 2009 nadto náleží zaměstnavatelům mimořádná sleva na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti stanovená zpětně jako součet úhrnu dílčích slev na pojistném za leden až červenec 2009. Zlevnění pracovní síly by mělo přispět k zachování 50 – 70 tis. pracovních míst.

IG 18 Podporovat celoživotní přístup k práci

„Soubor prorodinných opatření – Prorodinný balíček“ obsahuje návrhy opatření na podporu rodin s dětmi. Cílem je vytvoření socioekonomických podmínek příznivých rodině, zaměření na oblast finančního zajištění rodiny, slučitelnost profesního a rodinného života, podpora služeb péče o děti, podpora rodin se specifickými potřebami, podpora náhradní rodinné péče, podpora aktivního otcovství a podpora zaměstnávání osob obtížně zaměstnatelných (viz IG 19). Prorodinný balíček obsahuje mimo jiné zavedení slev na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti pro zaměstnavatele, jestliže zaměstná na částečný úvazek zaměstnance, který pečuje o dítě do 10 let věku nebo je osobou se zdravotním postižením nebo je tento zaměstnanec starší 55 let či osobně pečuje o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II až IV, a je z tohoto důvodu veden v evidenci obecního úřadu s rozšířenou působností nebo je řádným studentem denního studia střední, vysoké či vyšší odborné školy.

Na základě výše uvedeného materiálu byl vládě předložen Návrh zákona o podpoře rodin s dětmi. Tento návrh zákona nebyl mj. vzhledem ke zvýšenému riziku dopadu balíčku na veřejné výdaje prozatím přijat. S ohledem na potřebu sladování rodinné politiky a politiky zaměstnanosti lze odůvodněně předpokládat, že příští vláda o prorodinných opatřeních či jejich modifikaci rozhodne.

IG 19 Zajistit inkluzivní trhy práce, zvýšit přitažlivost práce a zajistit, aby se osobám hledajícím zaměstnání, včetně osob znevýhodněných, a neaktivním osobám vyplatilo pracovat

K posílení motivace lidí k hledání a přijetí nového zaměstnání nabyla účinnosti od 1. ledna 2009 novela zákona o zaměstnanosti, která zpřísnila podmínky pro poskytování podpory v nezaměstnanosti (např. při odmítnutí rekvalifikace nebo spolupráce při vypracování Individuálního akčního plánu). Zkrátila se celková doba poskytování podpory o jeden měsíc při zvýšení podpory v prvních dvou měsících jejího pobírání (z 50 % na 65 %) a při zachování stejného finančního objemu za celou dobu jejího poskytování.

Jako prospěšný se ukázal nově zavedený institut veřejné služby, který je součástí zákona o pomoci v hmotné nouzi a platí od 1. ledna 2009. Nástroj je určen pro osoby dlouhodobě

setrvávající v hmotné nouzi, uchovává a rozvíjí jejich pracovní dovednosti a motivuje nezaměstnané k aktivnímu přístupu k práci. Veřejnou službou se rozumí činnosti ve prospěch obce – například zlepšování životního prostředí, udržování čistoty veřejných prostranství, pomoc v oblasti kulturního rozvoje či sociální péče. Za výkon veřejné služby nenáleží osobám v hmotné nouzi odměna, ale zvyšují se jim vyplacené dávky. V této souvislosti může být obci poskytnuta dotace ke krytí pojistného.

V důsledku krize byla přijata nová úprava poskytování podpor v nezaměstnanosti, která opět prodloužila výplatu dávek v nezaměstnanosti o 1 měsíc (na celkových 12 měsíců) a zvýšila koeficient podpory na 80 % původního platu u prvních dvou měsíců a na 55 % ve zbývajících měsících. Úprava měla být dočasného charakteru, s účinností od listopadu 2009 do konce roku 2010. Zhoršený vývoj veřejných financí v posledním období, hrozící rekordním schodkem státního rozpočtu na rok 2010 i v tomto případě přiměl vládu, aby zrušila platnost tohoto opatření, ještě před nabytím jeho účinnosti.

V průběhu roku 2009 byly postupně navýšeny finanční prostředky státního rozpočtu určené na podporu v nezaměstnanosti z původních 5 mld. Kč na 15 mld. Kč. Přiměřeně byl rovněž navýšen státní rozpočet určený na aktivní politiku zaměstnanosti na cca 1,5 mld. Kč (podrobněji viz IG 20).

V případě romské menšiny a jejího uplatnění na trhu práce je nutné konstatovat obecně ztíženou výchozí pozici této skupiny obyvatelstva způsobenou nízkou úrovní kvalifikace a funkční gramotnosti, dále dlouhodobou závislostí na sociálních dávkách, vyšším výskytem negativních jevů (např. zadlužování se u lichvářů). U žen je pak tato situace dále ztížena vysokou porodností, která je vyřazuje řadu let z trhu práce. Uvedené jevy sehrávají roli ve stereotypizaci romské menšiny, přičemž tato může zpětně ztěžovat uplatnění Romů na trhu práce. S již zmíněnou nedostatečnou úrovní kvalifikace též souvisí růst nezaměstnanosti, jenž je mezi Romy v kontextu současné hospodářské krize vyšší, nežli u nezaměstnanosti celkové. Nárůstem nezaměstnanosti jsou totiž nejvíce ohroženi zaměstnanci vykonávající nízkopříjmová povolání.

Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské komunity poskytuje dotace v rámci programu Předcházení sociálnímu vyloučení a odstraňování jeho důsledků, ve které v podprogramu a podporuje terénní pracovníky. Podprogram B je orientován na prevenci sociálního vyloučení a komunitní práce a podporu koordinátorů romských poradců. Mezi opatření vedoucí ke zlepšení situace na trhu práce patří finanční dotace, které jsou poskytovány z Evropského sociálního fondu. Konkrétně pak jde o realizaci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, který se zaměřuje na aktivní politiky trhu práce, podporu sociální integrace a sociálních služeb a integraci sociálně vyloučených skupin na trhu práce. Pilotní projekty na řešení problematiky romských komunit jsou řešeny Integrovaným operačním programem.

Pokud jde o přijatá opatření v oblasti inklusivního vzdělávání, je nutné zmínit koncepci včasné péče a akční plán jejího naplňování (opatření cílená na děti před vstupem do základních škol), využívání integračních nástrojů v oblasti školství (asistent pedagoga, přípravné ročníky, vzdělávací aktivity a poradenství pro romské žáky a studenty, stipendia pro romské žáky středních škol a finanční podporu studentů VŠ ze sociálně slabých rodin).

IG 20 Zlepšit přizpůsobování se potřebám trhu práce

Pro zvýšení mobility zaměstnanců pokračovalo využívání služeb celoevropského informačního a poradenského systému EURES a v rámci přeshraničního partnerství EURES-T i rozvoj spolupráce ČR a Bavorska. Byla vydána společná brožura pro cestující pracovníky, využívá se pravidelně aktualizovaný portál trhu práce a uskutečnily se také semináře na téma umístování a návrat do pracovního života u znevýhodněných skupin obyvatelstva, uchazečů nad 50 let nebo žen po mateřské dovolené. Realizovalo se šetření „Dobrá práce“, při kterém se zjišťovaly potřeby a rozdílnosti v pracovních poměrech v podnicích na obou stranách hranice. V současné době je připravena k podpisu dohoda

o spolupráci mezi českým a rakouským ministerstvem práce a službami zaměstnanosti na období dvou let.

Jsou rozvíjeny další webové a portálové aplikace, které zvyšují komfort při získávání informací a poradenství pro uchazeče a zájemce o zaměstnání pro samotné zaměstnavatele. Postupují práce na plošném zavádění nové povinnosti úřadů práce – vypracování individuálních akčních plánů pro všechny uchazeče o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci více jak pět měsíců. Jejich využití je v současné době komplikováno dopadem krize na trh práce, zejména výrazným poklesem volných pracovních míst.

V reakci na krizi byla posílena síť poradenských služeb, která je zaměřena jak na zjišťování možnosti pracovního uplatnění uchazečů, tak na posílení motivace a dovedností i pro méně kvalifikované uchazeče.

Financování aktivní politiky zaměstnanosti je od roku 2008 postaveno na maximálním využití finančních prostředků Evropského sociálního fondu. Z prostředků ESF je v současném programovacím období do konce roku 2013, resp. 2015, k dispozici celkem 2,1 mld. EUR (cca 50 mld. Kč), přičemž jedna třetina je určena právě na politiku zaměstnanosti. Pokud jde o aktivní politiku zaměstnanosti, jsou pomocí prostředků ESF financovány rekvalifikace, účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce (podpora tvorby trvalých a dočasných pracovních míst). Státní rozpočet pak financuje ta opatření, která z ESF financovat nelze, zejména tvorbu a provoz chráněných dílen, podporu zaměstnavatelů zaměstnávajících vysoký podíl zdravotně postižených osob apod.

Státní rozpočet aktivní politiky zaměstnanosti na rok 2009 byl stanoven ve výši 1,162 mld. Kč. Ministerstvo práce a sociálních věcí tento rozpočet již dvakrát navýšilo z vlastních zdrojů o 265 mil. Kč na 1,427 mld. Kč. Úpravy rozpočtů jednotlivých úřadů práce jsou prováděny průběžně, podle avizovaných potřeb.

K omezení dopadů krize na zaměstnanost jsou určeny zejména dva nové programy spolufinancované z Evropského sociálního fondu: „Vzdělávejte se!“ a „Školení je šance“. Jejich účelem je podpora zaměstnanosti v podnicích, které musely snížit výrobu z důvodu hospodářské krize. Projekty poskytují finanční prostředky na odborné vzdělávání zaměstnanců a na náhradu jejich mzdy během účasti na odborném výcviku. Oba programy se vzájemně doplňují a pokrývají různé situace, v jakých se nacházejí zaměstnavatelé i zaměstnanci v současných nepříznivých hospodářských podmínkách. Programy byly spuštěny v březnu letošního roku, přičemž na program „Vzdělávejte se!“ bylo vyčleněno celkem 1,5 mld. Kč (z toho na 1. fázi 0,5 mld. Kč financované z OP Rozvoj lidských zdrojů). V této 1. fázi (březen až červen) bylo schváleno 3 237 žádostí o příspěvek, v celkovém objemu 336 mil. Kč. Programu se v této fázi zúčastnilo 57 454 zaměstnanců a 923 podniků. Druhá fáze „Vzdělávejte se!“ byla zahájena 1. července 2009 s alokací finančních prostředků ve výši 1 mld. Kč. K začátku října již byly předloženy žádosti o alokaci cca 700 mil. Kč, podepsány jsou zatím dohody ve výši cca 310 mil. Kč. Na program „Školení je šance“ je celkem alokováno 4,5 Kč mld. Kč. Zájem ze strany zaměstnavatelů je značný, do konce měsíce září předložily podnikatelské subjekty zatím 1 801 projektových žádostí o finanční dotace ve výši 8,6 mld. Kč, pro podporu 243 056 zaměstnanců. Žádosti jsou hodnoceny průběžně, zatím bylo doporučeno k financování 149 žádostí v celkovém finančním objemu 657 mil. Kč.

MPSV rovněž spustilo další program RESTART (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost), který bude realizován prostřednictvím pověřených úřadů práce formou Regionálních individuálních projektů. Program má preventivní charakter a je zaměřen na pomoc zaměstnancům, zaměstnancům, kteří jsou ohroženi ztrátou zaměstnání nebo jsou již ve výpovědní lhůtě. V rámci projektu bude realizován ucelený soubor aktivit, které komplexně provedou účastníky projektu od počátečního poradenství, přes vzdělávací aktivity a rekvalifikace až po případné získání nového pracovního uplatnění ještě v rámci projektových aktivit. Zaměstnancům se tak dostane možnosti účastnit se dalšího vzdělávání, zdokonalit si své odborné znalosti, dovednosti a kompetence ještě během výpovědní lhůty.

Pokud jde o zahraniční pracovníky, přijala vláda v únoru 2009 soubor opatření, jenž by měl napomoci při řešení dopadů krize na tuto skupinu osob. Od března 2009 bylo omezeno poskytování víz a pracovních povolení občanům třetích zemí, zvýšila se intenzita kontrol v oblasti nelegálního zaměstnávání, zejména se zaměřením na agentury práce a program dobrovolných návratů. Rovněž byl omezen okruh činností vykonávaných agenturami práce, které mohou zprostředkovávat zaměstnání formou dočasného přidělení k výkonu práce jinému zaměstnavateli.

Vláda dále schválila již zmíněný Program dobrovolných návratů pro propuštěné zahraniční pracovníky a jejich rodiny. Pracovníkovi je poskytnut příspěvek ve výši 500 EUR na osobu (250 EUR v případě nezletilých) k úhradě nákladů na návrat do domovského státu. Kromě toho je jim uhrazena letenka a v případě potřeby poskytnuto ubytování a zdravotní péče. Projekt byl plánován na cca 2000 osob, do poloviny května projekt využilo přes 1500 osob, většinou z Mongolska. V květnu proto rozhodla vláda o pokračování projektu, ovšem s určitými změnami, motivační příspěvek se snižuje na 300 EUR (a 150 EUR pro nezletilé).

Byl také zahájen program podpory návratu cizinců nelegálně pobývajících na území ČR, tedy nad rámec jejich pracovního povolení s tím, že ČR těmto osobám proplatí letenku. Na rozdíl od dobrovolných návratů ovšem nebudou mít nelegální pracovníci možnost preferenčního návratu zpět do ČR, nicméně účast v tomto programu umožní, aby nebyli zařazeni do Schengenského informačního systému.

V neposlední řadě došlo k zavedení systému regulace obsazení pracovního místa zahraničními pracovníky. V případě potřeby jsou upřednostňováni cizinci, kteří již pobývají na území ČR s využitím intrawebové aplikace „Nabídka/poptávka zaměstnání cizinců“, jež byla zprovozněna v květnu roku 2009. Aplikace obsahuje nabídku zaměstnanců-cizinců s platným pracovním povolením a povolením k pobytu a zároveň obsahuje nabídku volných pracovních míst vhodných pro cizince.

Jsou také zvažovány další změny stávající legislativní úpravy, které by zvýšily odpovědnost zaměstnavatele za cizince (kterému v ČR poskytl zaměstnání) po skončení platnosti jeho pobytového oprávnění. Návrh bude předložen vládě do konce prosince 2009.

IG 21 Podporovat flexibilitu kombinovanou s jistotou zaměstnání a zmírnit segmentaci trhu práce s náležitým přihlédnutím k úloze sociálních partnerů

Jedním z plánovaných opatření ke zvýšení flexibility trhu práce a flexibility v pracovněprávních vztazích byla i příprava novely zákoníku práce. Návrh novely byl předložen do připomínkového řízení, v jehož rámci bylo uplatněno cca 500 zásadních připomínek, ze kterých byly zřejmé zcela odlišné postoje sociálních partnerů k navržené novele. K vypořádání těchto připomínek a předložení návrhu zákona vládě již s ohledem na politickou situaci nedošlo. Na základě dohody sociálních partnerů na jednání Rady hospodářské a sociální dohody z června 2009 budou však pokračovat jednání o věcných řešeních, která by mohla být předmětem nového návrhu novely zákoníku práce.

IG 22 Zajistit vývoj nákladů na pracovní sílu a metody stanovování mezd podporující zaměstnanost

Od 1. ledna 2009 byly sníženy sazby pojistného ze strany zaměstnanců na nemocenské pojištění o 1,5 p.b. Sníženy byly také sazby nemocenského pojištění placeného zaměstnavatelem, a to o 1.1 p.b.³¹ více viz IG 17.

IG 23 Zvýšit a zkvalitnit investice do lidského kapitálu

Pokud jde o podporu účasti dospělých v dalším vzdělávání, dosáhla ČR v roce 2008 v indikátoru účasti dospělých na celoživotním učení³² 7,8 % (oproti 5,7 % v roce 2007). Další

³¹ Více viz. IG 17

vzdělávání dospělých je primárně podporováno v rámci realizace Implementačního plánu Strategie celoživotního učení. Zde byly stanoveny úkoly zaměřené na vytvoření a transformaci systému dalšího vzdělávání, tj. právní vymezení odpovědností, práv a povinností, nastavení systémových nástrojů pro stimulaci účasti, vytvoření nezbytných předpokladů pro realizaci zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, zavedení systému hodnocení kvality nabídky a rozvoj poradenského systému pro uživatele dalšího vzdělávání.

V rámci naplňování cílů Strategie i priority podpory účasti dospělých v dalším vzdělávání se dále rozpracovává Národní soustava kvalifikací (NSK) – hlavně v rámci IPn NSK 2, který byl zahájen 5. května 2009.³³ Finanční rozpočet tohoto projektu je 651 mil. Kč. Vlastní databáze Národní soustavy kvalifikací je v procesu tvorby a je průběžně naplňována úplnými a dílčími kvalifikacemi a jejich kvalifikačními a hodnotícími standardy do úrovně ISCED 3C.³⁴ Do procesu tvorby standardů jsou, prostřednictvím sektorových rad, aktivně zapojeni zástupci zaměstnavatelů, kteří mají zásadní vliv na strukturu a obsah NSK. V současné chvíli je schváleno 174 dílčích kvalifikací. Očekává se, že počet schválených dílčích kvalifikací by se mohl vyšplhat až na 1000-1500. Od dílčích kvalifikací na úrovni vyučení se nyní dostáváme ke kvalifikacím maturitní úrovně, příp. úrovní vyšších. Rozšiřování zapojení zaměstnavatelů do vytváření NSK bude další prioritou projektu. Národní soustava kvalifikací se v současnosti vytváří i pro úroveň terciárního vzdělávání v rámci schváleného IPn Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání (Q-RAM).

Zpracovává se také studie proveditelnosti IPn Podpora individuálního vzdělávání občanů (PIVO), po které bude zahájena realizace samotného projektu. Cílem projektu je podpořit poptávku po dalším vzdělávání v ČR formou podpory individuálního dalšího vzdělávání v oblasti obecných a odborných kompetencí, a to v oblasti jazykových dovedností, informačních a komunikačních technologií a podpory podnikatelských dovedností. Projekt zvýší kvalitu obecných způsobilostí obyvatel ČR a posílí aktivní postoj a motivaci jednotlivců k dalšímu vzdělávání.

V neposlední řadě se připravovalo několik individuálních národních projektů na podporu procesů uznávání výsledků dalšího vzdělávání (UNIV 3), na podporu rozvoje celoživotního učení a proměnu středních škol v centra celoživotního učení (UNIV 2 KRAJE), na vytváření koncepčních a systémových mechanismů pro oblast dalšího vzdělávání (KONCEPT), na vytvoření podpory rekvalifikací (REKVAL) a na rozvoj dalšího environmentálního vzdělávání. Realizace projektů UNIV 2 a KONCEPT byla zahájena. Zbývající budou zahájeny v nejbližším období.

Jedno z doporučení, které bylo ČR adresováno Evropskou komisí na začátku roku 2009, se týkalo nutnosti zlepšit spolupráci vzdělávacích institucí a podniků. Již 16. prosince 2008 byl schválen Akční plán podpory odborného vzdělávání, který se zaměřuje právě na podporu spolupráce se zaměstnavateli. Dokument akcentuje některá navrhovaná opatření obsažená v Implementačním plánu Strategie celoživotního učení, a to zejména v oblasti podpory kurikulární reformy, podpory otevřenosti a prostupnosti mezi vzdělávacími programy středoškolského studia a v oblasti přechodu a uplatnění absolventů odborných škol v praxi. V říjnu 2008 byl také ukončen systémový projekt podpory rozvoje partnerství škol a podniků ke zvyšování kvality odborného vzdělávání (Partnerství a kvalita). Příklady dobré praxe spolupráce škol a podniků byly následně zveřejněny na webových stránkách.³⁵ Spolupráce vzdělávacích institucí a zaměstnavatelů byla rovněž rozvíjena v rámci realizace projektů k Národní soustavě kvalifikací (NSK a NSK 2) a k přípravě závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem (NZZ), podporována bude i v projektech UNIV.

³² EUROSTAT: Life-long learning (adult participation in education and training) - Percentage of the adult population aged 25 to 64 participating in education and training.

³³ IPn NSK2 – „Individuální projekt národní“ Rozvoj a implementace Národní soustavy kvalifikací - NSK2.

³⁴ ISCED 3C – Vyšší sekundární vzdělání „C“ (konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce).

³⁵ www.socialnipartnerstvi.cz

Posílení různých mechanismů této spolupráce se ve značné míře objevuje i v Bílé knize o terciárním vzdělávání v rámci probíhající reformy terciárního vzdělávání. Vysoké školy a představitelé průmyslu spolu jednájí a spolupracují i ve formě různých diskusních platforem. Výše uvedené aktivity jsou podporovány zejména v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost s tím, že spolupráce s podniky byla nastavena jako specifické kritérium pro hodnocení projektů. Pro instituce se sídlem na území hl. města Prahy je pak určen Operační program Praha – Adaptabilita, který je zacílen na projekty zaměřené na rozvoj spolupráce vysokých škol s podniky a projekty kariérového poradenství.

Ukázkou spolupráce akademické sféry s podniky jsou zejména vědeckotechnologické parky (např. Vědecko-technologický park Univerzity T. Bati ve Zlíně otevřený v roce 2008, plánuje se výstavba parku pražských vysokých škol, který by měl sloužit především Středočeskému kraji), centra pro transfer technologií (např. při Masarykově univerzitě), podnikatelské inkubátory (např. Univerzity Palackého v Olomouci), spin-off firmy apod. Mezi podniky, které mají rozvinutou spolupráci s vysokými školami, patří především Škoda Auto, a.s., Škoda Holding, a.s., Siemens, s.r.o., Honeywell ČR či Unipetrol, a.s.

V případě prosazování rovných příležitostí ve vzdělávání byly v období září 2008 až května 2009 realizovány dvě výzkumné studie a jeho kvalitativní šetření v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání, které mapovaly rovné příležitosti ve vzdělávacím systému, poukázaly na problematické body v systému a také navrhly možné způsoby jejich řešení. V tomto období byly připraveny také závazné koncepční dokumenty schválené vládou ČR, ve kterých se ČR zavazuje realizovat opatření na podporu rovných příležitostí ve vzdělávání.³⁶ Mezi klíčové úkoly, které si ČR stanovila v těchto dokumentech, patří vytvoření Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání, transformace poradenského systému, transformace škol, které vzdělávají podle školních vzdělávacích programů pro děti s lehkým mentálním postižením, podpora pedagogů, pregraduálního i postgraduálního vzdělávání, realizace včasné a ranné péče, opatření v oblasti primární prevence.

Každoročně se také podporují dotační a rozvojové programy, které se zaměřují jednak na podporu cílových skupin prostřednictvím projektů realizovaných školami, nestátními neziskovými organizacemi nebo jinými subjekty, dále na přímou podporu žákyň a žáků nebo na podporu asistentů/asistentek pedagogů na školách. Oblast rovných příležitostí je dále podporována prostřednictvím projektů financovaných strukturálními fondy Evropské unie. V rámci individuálních projektů Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost byly podpořeny oblasti inkluze, primární prevence, včasné péče o děti se sociálním znevýhodněním, nebo sféra ústavní péče. V roce 2008 byla na tuto oblast alokována částka 200 mil. Kč, v roce 2009 pak suma 800 mil. Kč.

V období 2008/2009 byly realizovány 3 systémové projekty spolufinancované Evropským sociálním fondem a prostředky státního rozpočtu, které se zaměřovaly na podporu rovných příležitostí a prevenci předčasných odchodů žákyň a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (Střediska integrace menšin, VIP Kariéra, PROPOS). Od července 2009 se také začaly realizovat dva individuální projekty národní. První z nich – Centra podpory inkluzivního vzdělávání – nastavuje systémové změny v oblasti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a zřizuje Centra podpory inkluzivního vzdělávání. Druhý projekt – Rozvoj školních poradenských pracovišť (VIP II) – se snaží rozvinout integrovaný systém školních poradenských služeb, přiblížit služby žákům, rodičům a učitelům přímo ve školách.

Další prioritou bylo také zpracování dlouhodobé koncepce v oblasti genderové rovnosti ve vzdělávání, vědě a výzkumu. Dokument obsahuje kroky směřující k vyrovnanějšímu

³⁶ Jedná se např. o „Zprávu vlády ČR pro Výbor ministrů Rady Evropy o obecných opatřeních k výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci č. 57325/00 – D. H. a ostatní proti ČR“, nebo o „Koncepci včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí“, „Návrh Akčního plánu realizace Koncepce včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí“, „Strategii prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009-2012“ aj.

postavení žen a mužů v rámci školství. Byl zřízen přípravný tým a zpracován harmonogram prací. Kompletace koncepce se předpokládá ve 2. polovině roku 2010.

IG 24 Přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy novým kvalifikačním požadavkům

Dne 5. ledna 2009 přijala vláda ČR svým usnesením Implementační plán Strategie celoživotního učení, ve kterém ukládá jednotlivým zainteresovaným resortům zabezpečit v rozsahu své působnosti realizaci definovaných opatření. Konkrétně se jednalo o nutnost zřídit do 30. června 2009 Koordinační a implementační výbor a předložit vládě zprávy o plnění implementačních opatření do 31. prosince 2009, 2012 a 2015. Dále bylo uloženo ministrům, kteří jsou uvedeni v Implementačním plánu jako gestoři navržených opatření, aby k realizaci těchto opatření využívali přednostně prostředků Operačních programů Evropského sociálního fondu a také, aby pověřili zástupce svých resortů k účasti ve Stálém pracovním grémiu, jež je za koordinaci procesu realizace zodpovědné. Implementační plán má časový horizont shodný s operačními programy, tj. období let 2007 až 2013, a obsahuje návrh opatření v oblastech počátečního a dalšího vzdělávání, která mají vést k odstranění negativních či udržení anebo posílení pozitivních jevů v pojetí celoživotního učení. Celý dokument vznikl za široké účasti resortů zainteresovaných do systémového rámce celoživotního učení,³⁷ hospodářských a sociálních partnerů³⁸ a rovněž orgánů na úrovni územní samosprávy (kraje, obce).

Implementace kurikulární reformy probíhá od roku 2005 vydáváním rámcových vzdělávacích programů (RVP), na základě kterých si každá škola definuje svůj vlastní školní vzdělávací program (ŠVP). Mateřské a základní školy již učí podle nových ŠVP. Gymnázia a první část středních odborných škol začnou učit dle nových ŠVP od 1. září 2009. Kurikulární reforma v oblasti středního vzdělávání je rozdělena do 4 etap. Její závěrečná fáze, kdy začnou poslední střední školy učit podle vlastních ŠVP, je plánována na 1. září 2012.

V 1. etapě bylo k 1. září 2007 vydáno 61 RVP odborného vzdělávání a 2 RVP oborů vzdělání gymnázií. První skupina vydaných RVP nahrazuje celkem 323 oborů dosavadní soustavy. Ve 2. etapě bylo k 1. září 2008 vydáno 82 RVP odborného vzdělávání, které nahrazují 180 oborů stávající soustavy. Pokud jde o 3. etapu, bylo k 1. září 2009 vydáno 82 RVP, které nahrazují 165 oborů staré soustavy. Ve 4. etapě s předpokladem vydání k 1. září 2010 budou projednávány RVP nástavbového studia a RVP oborů vzdělání, jejichž projednávání a vydání bylo z různých důvodů dosud nerealizováno.

Na metodickou podporu středních škol v procesu implementace školních vzdělávacích programů podle RVP odborného vzdělávání je zaměřen individuální projekt národní (IPn) s názvem Podpora plošného zavádění vzdělávacích programů v odborném vzdělávání – Kurikulum S. Samotná příprava vedoucích pracovníků a koordinátorů středních odborných škol na tvorbu a realizaci ŠVP je v současné době zajišťována v rámci IPn s názvem Koordinátor S1. Pedagogům a koordinátorům tvorby ŠVP na gymnáziích je určen IPn s názvem Podpora učitelů gymnázií jako pilířů kvality gymnaziálního vzdělávání - Kurikulum G. Projekt je plánován pro období od ledna 2009 do prosince 2011 a navazuje na úspěšný projekt Tvorba a ověřování pilotních ŠVP ve vybraných gymnáziích (Pilot G, jenž byl realizován od června 2005 do září 2008).

V rámci reformy terciárního vzdělávání byla v květnu roku 2008 představena veřejnosti Bílá kniha terciárního vzdělávání jako výchozí dokument pro diskuzi o cílech a prostředcích reformy terciárního vzdělávání. Vládou byl tento dokument vzat na vědomí dne 26. ledna 2009.

³⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí nebo např. Ministerstvo kultury.

³⁸ Hospodářská komora, Svaz průmyslu a dopravy, Českomoravská komora odborových svazů a Agrární komora.

V lednu 2009 byl také zahájen individuální projekt národní - Reforma terciárního vzdělávání, v jehož rámci byla připravována první verze věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání. Do konce roku 2009 budou pokračovat zejména analytické práce a diskuze o hlavních cílech reformy, přičemž příprava věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání a zákona o finanční pomoci studentů bude zahájena v únoru roku 2010.

VI. VAZBA NPR A OPATŘENÍ FINANCOVANÝCH ZE SF EU

Nejdůležitějšími reformními kroky v rámci Národního programu reform, na které reaguje Národní strategický referenční rámec, je vytvoření prostředí stimulačního výzkum, vývoj a inovace včetně jejich komerčního využití v ekonomické praxi, modernizace a rozvoj dopravních, informačních a komunikačních sítí a vytváření kvalitního podnikatelského prostředí usnadňujícího zakládání nových společností a vykazujícího celkově nízkou administrativní zátěž pro podnikatele, v oblasti zaměstnanosti pak zejména flexibilita trhu práce. V oblasti začleňování osob na trhu práce je soustředěna pozornost na osoby stojící na počátku a na konci profesní kariéry. Reformy z oblasti rozvoje vzdělávání zvýší kvalitu pracovní síly, rozšíří možnosti vzdělávání a podpoří schopnost vyrovnat se s náročnými podmínkami měnícího se trhu práce.

Od začátku tvorby NSRR byl brán zřetel na úzkou souvislost s opatřeními NPR, tak aby nedocházelo k nekonzistenci či neslučitelnosti navržených priorit. Celkem 30 z celkových 46, resp. 41 (části mikroekonomická a zaměstnanost) opatření NPR je součástí strategických cílů NSRR a lze je spolufinancovat ze SF a FS. Provázanost se týká pouze opatření v mikroekonomické oblasti a v části věnované zaměstnanosti a vzdělávání, neboť makroekonomickou oblast NSRR nezahrnuje.

Provázanost s NPR odráží i jednotlivé operační programy na období 2007-2013, kde byl naplánován vyšší podíl Lisabonských intervencí než tomu bylo v minulém období. Některé operační programy jsou přímo zaměřeny na podporu transferu inovací, naplňují evropský rozměr intervencí a zaměřují se na rozvoj kvality lidských zdrojů pro potřeby znalostní ekonomiky. Všechny operační programy obsahují část věnující se vztahu s NPR a souladu s Lisabonskou strategií. Lze předpokládat, že podíl Lisabonských aktivit by se měl blížit, zejména v závěru programovacího období, podílům stanoveným Evropskou radou pro státy EU-15.

Vztahy mezi správou národních programů reform a programy politiky soudržnosti byly posíleny díky novým mechanismům podávání zpráv zavedeným jak v rámci Lisabonské strategie, tak i kohezní politiky. Tyto paralelní postupy zahrnují pravidelné podávání zpráv o přispění politiky soudržnosti k většímu růstu a zaměstnanosti a umožňují křížovou kontrolu mezi oběma oblastmi v zájmu zajištění konzistence.

Národní orgán pro koordinaci (Ministerstvo pro místní rozvoj) v rámci přínosu operačních programů evropské strukturální pomoci k Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost tyto limity monitoruje.

Poprvé v roce 2009 byly zpracovány informace o čerpání prostředků ze strukturálních fondů dle jednotlivých témat. Níže uvedená tabulka č. 6 obsahuje výpočet earmarkingu u schválených projektů dle jednotlivých operačních programů. Věcný popis hodnotící naplňování Lisabonské strategie bude součástí Strategické zprávy, která bude předložena Evropské komisi na konci roku 2009.

V rámci cíle Konvergence je earmarking naplněn dosud schválenými projekty v podílu 5,85% ku celkové alokaci, v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je to 18,46% ku celkové alokaci daného cíle.

Tabulka 8. Earmarking.

Earmarking dle Operačních programů – schválené projekty		
zdroj: IS MSC2007 – schválené projekty	stav ke dni: 30.6.2009	
Operační programy	Alokace (EUR)	Objem prostředků schválených na earmarking ve vztahu k celkové alokaci OP (v %)*
CZ.1.01 OP Doprava		3,82 %
Earmarking za OP Doprava:	220 717 434,72	
Celková alokace OP Doprava	5 774 081 203,00	
CZ.1.02 OP Životní prostředí		1,02 %
Earmarking za OP Životní prostředí:	50 041 623,13	
Celková alokace OPŽP	4 917 867 098,00	
CZ.1.03 OP Podnikání a inovace		20,59 %
Earmarking za OP Podnikání a inovace:	626 174 021,88	
Celková alokace OPPI	3 041 312 546,00	
CZ.1.04 OP Lidské zdroje a zaměstnanost		16,46 %
Earmarking za OP Lidské zdroje a zaměstnanost:	302 395 635,85	
Celková alokace OP LZZ	1 837 421 405,00	
CZ.1.05 OP Výzkum a vývoj pro inovace		0,00 %
Earmarking za OP Výzkum a vývoj pro inovace:	0,00	
Celková alokace OP VaVpl	2 070 680 884,00	
CZ.1.06 Integrovaný operační program		0,12 %
Earmarking za Integrovaný operační program:	1 971 334,76	
Celková alokace IOP	1 582 390 162,00	
CZ.1.07 OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost		8,70 %
Earmarking za OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost:	159 162 950,23	
Celková alokace OPVK	1 828 714 781,00	
CZ.1.08 OP Technická pomoc		0,00 %
Earmarking za OP technická pomoc	0,00	
Celková alokace OPTP	247 783 172,00	
CZ.1.09 ROP NUTS II Severozápad		0,75 %
Earmarking za ROP NUTS II Severozápad:	5 596 966,00	
Celková alokace ROP SZ	745 911 021,00	

CZ.1.10 ROP NUTS II Moravskoslezsko		
Earmarking za ROP NUTS II Moravskoslezsko:	2 381 181,57	0,33 %
Celková alokace ROP MSK	716 093 217,00	
CZ.1.11 ROP NUTS II Jihovýchod		
Earmarking za ROP NUTS II Jihovýchod:	4 449 719,85	0,63 %
Celková alokace ROP JV	704 445 636,00	
CZ.1.12 ROP NUTS II Střední Morava		
Earmarking za ROP NUTS II Střední Morava:	483 659,07	0,07 %
Celková alokace ROP SM	657 389 413,00	
CZ.1.13 ROP NUTS II Severovýchod		
Earmarking za ROP NUTS II Severovýchod:	6 684 380,66	1,02 %
Celková alokace ROP SV	656 457 606,00	
CZ.1.14 ROP NUTS II Jihozápad		
Earmarking za ROP NUTS II Jihozápad:	1 992 541,35	0,32 %
Celková alokace ROP JZ	619 651 254,00	
CZ.1.15 ROP NUTS II Střední Čechy		
Earmarking za ROP NUTS II Střední Čechy:	792 625,56	0,14 %
Celková alokace ROP SČ	559 083 839,00	
CZ.2.16 OP Praha Konkurenceschopnost		
Earmarking za OP Praha Konkurenceschopnost:	31 792 966,29	13,53 %
Celková alokace OPPK	234 936 005,00	
CZ.2.17 OP Praha Adaptibilita		
Earmarking za OP Praha Adaptibilita:	31 594 144,22	29,15 %
Celková alokace OPPIA	108 385 242,00	

I. Cíl Konvergence		
Earmarking	1 376 159 694	5,85 %
Celková alokace	23 640 819 181	
II. Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		
Earmarking	63 387 111,51	18,46 %
Celková alokace	343 321 247	

* Uvedené hodnoty nezobrazují míru plnění earmarkingu stanoveného finančním plánem toho kterého operačního programu, nýbrž čistý podíl objemu prostředků schválených pro earmarking na celkové alokaci operačních programů. Důvodem pro zvolený postup je snaha o průkaznost při monitoringu celkového earmarkingu jak za cíl „Konvergence“ (60 %), tak za cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“

(75 %) na úrovni ČR. Příklad: Ministerstvo dopravy ve finančním plánu Operačního programu Doprava stanovilo earmarking na 84,25 %, čímž se míra plnění earmarkingu u tohoto operačního programu vypočítává z částky ponížené na 4 864 663 413,53 EUR, nikoli z celkové alokace 5 774 081 203 EUR. Tím plnění earmarkingu u tohoto konkrétního operačního programu představuje 4,53 %, nikoli v tabulce uvedených 3,82 %, která jsou použita coby složka výpočtu celkového earmarkingu.